

ЗАВХАН АЙМГИЙН 2024 ОНЫ УС ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠠᠶᠢᠮᠭᠢᠢᠨ 2024 ᠣᠨᠤ ᠤᠰ ᠴᠠᠭ ᠤᠭᠦᠷ,
ᠣᠷᠴᠨᠤ ᠲᠥᠯᠥᠪ ᠪᠠᠶᠳᠤᠯᠢᠨ ᠲᠠᠶᠢᠯᠠᠨ

tsaguur_@yahoo.com
Утас: 92065586

- Урьдчилсан мэдээлэл
- Цаг уур
- Хөдөө аж ахуйн Цаг уур
- Гадаргын ус судлал
- Байгаль орчны хяналт шинжилгээ
- Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа

Цаг агаарын мэдээний төрөл

Нислэгт 15 төрлийн
3845 урьдчилсан болон
бодит мэдээгээр
үйлчилсэн.

Урт хугацаа
(Улирал)
8 удаа

Урт хугацаа
(сар) 12 удаа

Дунд хугацаа
(7 хоног) 52 удаа

Дунд хугацаа
366 удаа

Богино хугацаа
218 удаа

Анхааруулга-236,
Сэрэмжлүүлэг-3,
УСМ-5 удаа

Богино хугацаа
(24 цагаар ХУМ)
366 удаа

**Хэт богино
хугацаа**
(12 цагаар)
365 удаа

Цаг агаарт зориудаар
нөлөөлөх үйл ажиллгаанд
урьчилсан болон бодит мэдээ,
мэдээллээр 13 удаа үйлчилсэн.

Байгаль, цаг агаарын болзошгүй аюулт болон гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээний чанар, онч, илрүүлэлтийг сайжруулах зорилтын хүрээнд:

Аюулт болон
гамшигт үзэгдлийн
нөхцөл бүрдсэн үед
нийт
236 удаа

СЭРЭМЖЛҮҮЛЭХ
мэдээ 3

УРЬДЧИЛАН
СЭРГИЙЛЭХ
мэдээг 5 удаа

- Урьдчилан мэдээлсэн байдал-93.2%
- илэрүүлэлт-100%
- Онч-90%,
- Чанар-89.7%

ᠮᠤᠩᠭᠡᠯᠡᠭᠡᠨ
ᠮᠤᠩᠭᠡᠯᠡᠭᠡᠨ
ᠮᠤᠩᠭᠡᠯᠡᠭᠡᠨ

ᠮᠤᠩᠭᠣᠯᠤ ᠰᠤᠶᠢᠨ ᠤᠯᠤᠰᠤ ᠨᠢ ᠠᠨᠭᠠᠷᠠᠭᠠᠨ ᠤᠯᠤᠰᠤ

Багц мэдээ

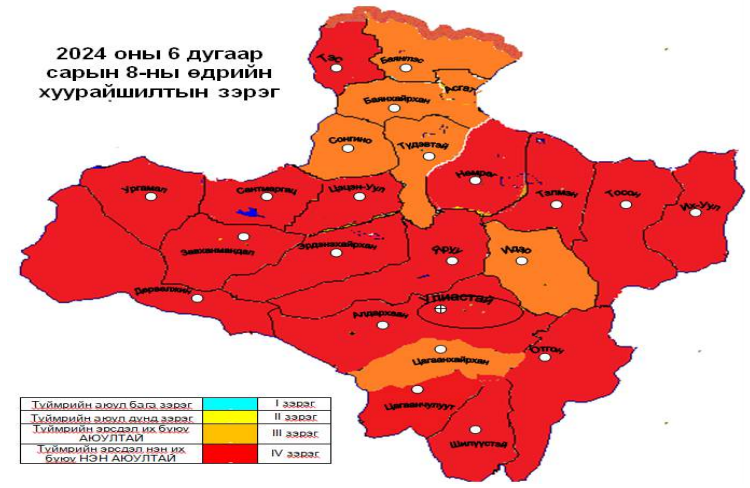

Багц мэдээ

Аймаг, сумдын ОК-ын гишүүд	20 удаа
24 сумдын иргэд	20 удаа
Тээвэрчид	20 удаа
Малчид	20 удаа
Нийт-237797 хүнд багц мессеж дамжуулсан	

Хуурайшилтын мэдээ

2024 оны 6 дугаар сарын 8-ны өдрийн хуурайшилтын зэрэг

Хуурайшилтын мэдээ

Хуурайшилтын зэрэг	143 удаа
Түймрийн эрсдэл	98 удаа
Нийт- 241 анхааруулга мэдээ зурган хэлбэрээр сайтанд байршуулсан	

Климат мэдээ

Өмнөх өдөр болон 10 хоногийн климат мэдээг хүснэгтээр харах цахим хуудас

- ❖ Климат мэдээ 8 өртөөний 10 хоногийн-288, Сарын-96 мэдээ дамжуулалтанд хяналт тавьж ажилласан.
- ❖ Чанар 100% , өмнөх оноос 0.1%-иар өссөн байна

Сарын болон 10 хоногийн климат мэдээг хүснэгтээр харах цахим хуудас

2024 03 Сар Ok

2024 оны 03-р сарын климат мэдээний 1 дүгээр хэсэг

Num	Sun	PPP	PoPoPo	TT_aver	TT_max_aver	TT_min_aver	EEE	RR_sum	RR1	SSS	PoPsPs
1	272	819.5	1027.9	-6.8	1.1	-13.9	2.1	1.2	1	228	87
2	219	859.4	1024.8	-2.8	4.9	-10	2	0	0		
3	274	781.9	1000.6	-15.5	-3.4	-23.6	1.9	2.5	1		
4	220	811.7	1033.1	-13.7	-6.6	-21.2	1.9	2.5	1		
5	221	857.7	1035	-14.7	-6.7	-23.3	8	0.3	0		
6	224	803.3	1029.8	-11	-1.4	-20.5	1.8	4	1		
7	225	825.1	1035.2	-13.4	-4.2	-20.7	1.8	3.4	1		
8	227	854	1025.7	-3.9	4	-10.7	2.4	0	0		

2024 оны 03-р сарын климат мэдээний 3 дугаар хэсэг

Sindex	TT25	TT30	TT35	TT40	TTmin0	TTmax0	RR01	RR5	RR10	RR50	RR100	RR150	SS0	SS1	SS10	SS50	FFF10	FFF20	FFF30	VV50	VV100	VV1000
272					30	14	1	0					13	13	8	0	7	0	0	0	0	1
219					29	6							18	0			7	0	0	0	0	0
274					31	26	1	0					30	30	16	0	2	0	0			
220					31	27	1	0					29	28	24	0	6	0	0	0	0	2
221					31	27							31	31	30	0	4	0	0			
224					31	18	1	0					31	31	9	0	4	0	0			
225					31	27	1	0					29	29	28	0	5	0	0			
227					30	9							10	8			6	0	0			

2024 оны 03-р сарын климат мэдээний 4 дүгээр хэсэг

Sindex	TTave_max	TTave_max_Obs_Date	TTave_min	TTave_min_Obs_Date	TT_max	Tmax_Obs_Date	TT_min	Tmin_Obs_Date	RRmax	RRmax_Obs_Date	Windmax	Windmax_Obs_Date	TTstorm	Hail
272	4.9	3/30/2024	-19.9	3/1/2024	13.7	3/30/2024	23.8	3/1/2024	1.2	3/15/2024	17	3/15/2024		
219	9.5	3/30/2024	-15.8	3/1/2024	18.4	3/30/2024	23.8	3/1/2024			16	3/15/2024		
274	1.8	3/30/2024	31.1	3/1/2024	10.3	3/30/2024	38.8	3/1/2024	2.5	3/15/2024	12	3/26/2024		
220	2.6	3/31/2024	36.1	3/1/2024	7	3/31/2024	33.1	3/1/2024	1.2	3/26/2024	16	3/27/2024		
221	0.2	3/31/2024	36.1	3/1/2024	3.8	3/31/2024	34	3/4/2024	0.3	3/15/2024	12	3/14/2024		
224	3.8	3/31/2024	-31.8	3/1/2024	8.7	3/30/2024	32.4	3/1/2024	3.4	3/26/2024	17	3/15/2024		
225	3.1	3/31/2024	35.7	3/1/2024	7.5	3/31/2024	32.4	3/1/2024	2.4	3/26/2024	14	3/26/2024		
227	8.3	3/30/2024	-16.3	3/1/2024	15.4	3/30/2024	-34.8	3/1/2024	0	3/26/2024	15	3/15/2024		

Алдагч мэдээлэл

Мэдээ түгээлт

- Цаг уурын <http://zavkhan.tsag-agaar.gov.mn/> сайт
- Завхан Ус цаг агаар, орчны мэдээ мэдээлэл-@Zavkhan.tsaguur пэйж хуудас: Ус цаг агаар, орчны мэдээ мэдээллийн пэйж 25000 гаруй хэрэглэгчийн хандалттай.
- Аймаг, сум, багийн facebook групп, пэйж хуудас: Завхан аймгийн 3 төрлийн фэйсбүүкийн нэгдсэн групп 193000 гаруй хэрэглэгч, сумдын цаг уурын фэйсбүүкд 36100 гаруй хэрэглэгч тус тус хандалт хийсэн байна.
- Утас: 92065586
- И-мэйл /ОБГ, ҮАЗ, Тагнуул, прокурор гэх мэт/
- <https://amc.namem.gov.mn/> сайт: /Отгонтэнгэр НБ-ын 7 хоногийн төлөв 52 удаа/
- Телевиз, FM радио: / 2 удаа/

- И-мэйл /ОБГ, ҮАЗ, Тагнуул, прокурор гэх мэт/
- <http://alarm.tsag-agaar.gov.mn/> цаг агаарын сэрэмжлүүлэг мэдээний системд хоногоор 82, нарийвчилсан мэдээг 16 удаа тус бүр оруулж нийт 98 мэдээ түгээсэн.
- Хурал, зөвөлгөөн /3 удаа/

ЗАХИАЛГАТ, ТУСГАЙ ХЭРЭГЦЭЭНИЙ МЭДЭЭ

1

БАЯН-АЙРАГТ

9

81

Шувуун хар уул
ХХК-105

54

Аз-за зам ангид

4

Отгонтэнгэр
нисэх
буудал

НИСЛЭГИЙН ЦАГ УУР

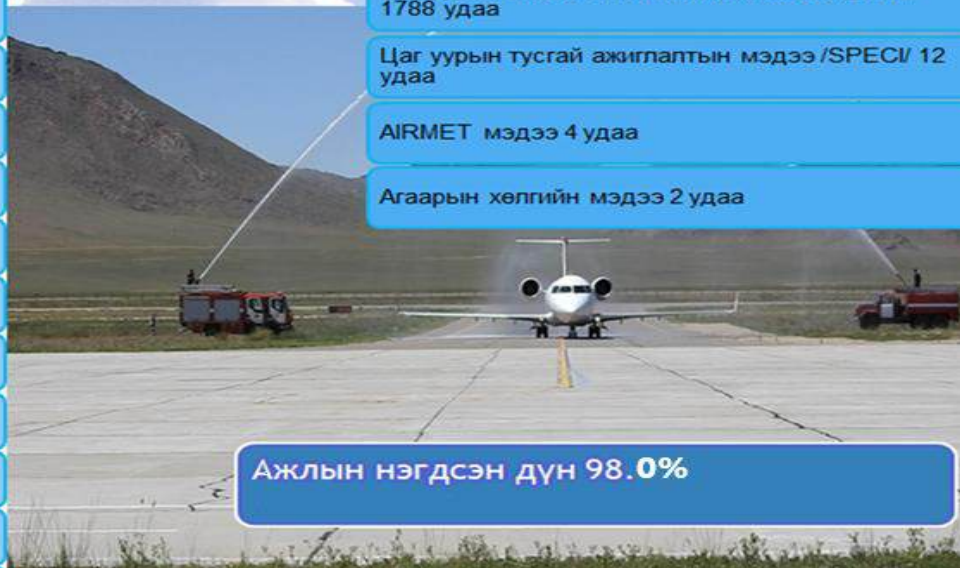

Урьдчилсан
мэдээ

Бодит
ажиглалтын
мэдээ

- Буудал орчмын урьдчилсан мэдээ /TAF/ 644 удаа
- Районы урьдчилсан мэдээ 313 удаа
- Суултын урьдчилсан мэдээ 1 удаа
- Хөөрөлтийн урьдчилсан мэдээ 152 удаа
- Аэродромын урьдчилсан мэдээ 139 удаа
- Чиглэлийн урьдчилсан мэдээ 120 удаа
- Угталтын урьдчилсан мэдээ 35 удаа
- Өндрийн салхины урьдчилсан мэдээ 139 удаа
- Аэродромын сэрэмжлүүлэх мэдээ 1 удаа
- Буудал орчмын 7 хоногийн урьдчилсан мэдээ 52 удаа
- AIRMET мэдээ 4 удаа
- Ам зөвөлгөө 139 удаа

- Цаг уурын бодит ажиглалтын мэдээ /METAR/ 1788 удаа
- Цаг уурын тусгай ажиглалтын мэдээ /SPECI/ 12 удаа
- AIRMET мэдээ 4 удаа
- Агаарын хөлгийн мэдээ 2 удаа

Ажлын нэгдсэн дүн 98.0%

Урьдчилсан мэдээний үйлчилгээний төв

Экспедици

Хур тунадас нэмэгдүүлэх ажлыг Нийт 13 удаа

Газрын генератор 5 удаа

JFJ-3a пуужингээр 8 удаа

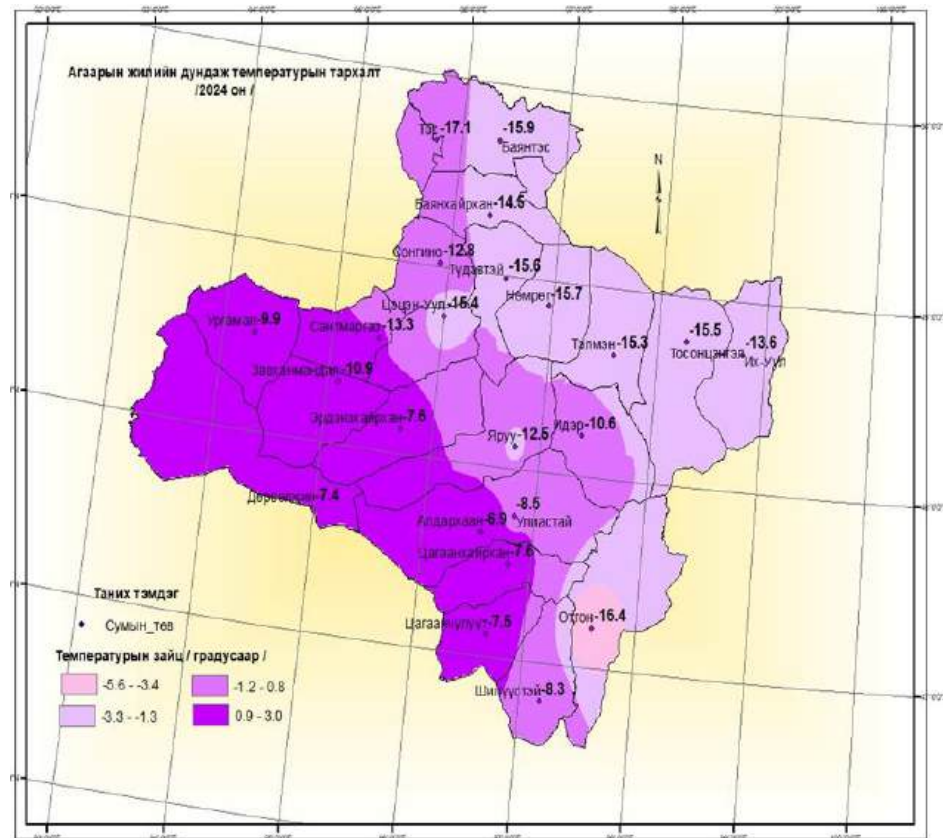
ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠶᠢᠴᠤᠣᠰᠢᠬᠤ ᠶ᠋ᠢᠨ ᠤᠯᠤᠰ

Агаарын температур

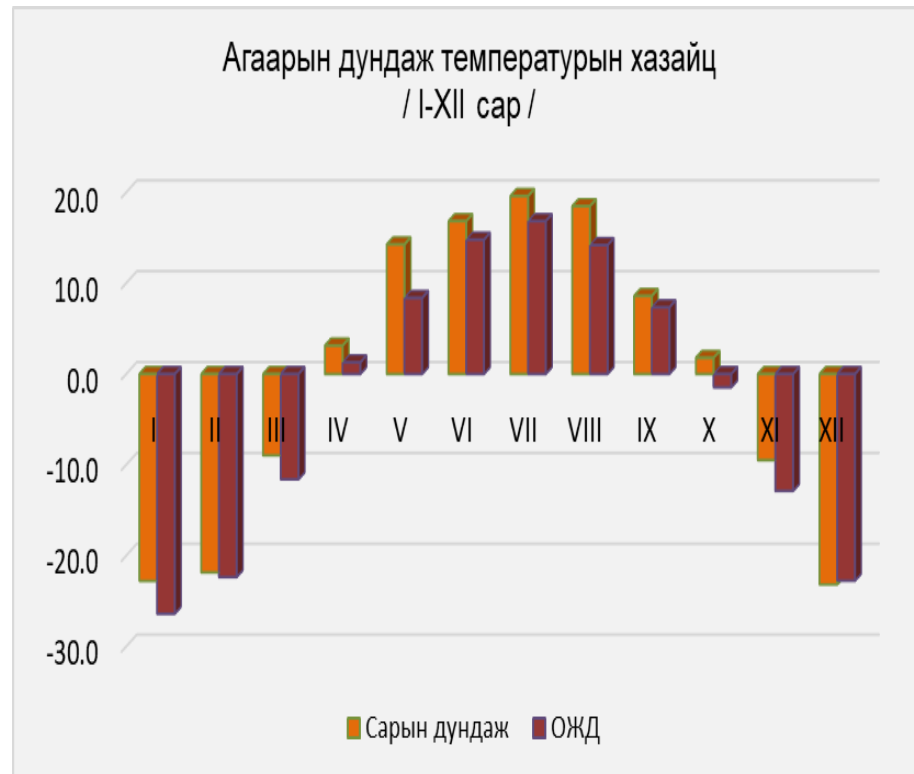
Агаарын температурын хувьд:

- Агаарын жилийн дундаж температур -0.3 градус буюу сүүлийн 30 жилийн дунджаас 2.6 градусаар дулаан байсан байна.
- Агаарын дундаж температурыг бүс нутгаар нь авч үзвэл нутгийн өмнөд хэсэг болон говь талын нутгаар $0.6^{\circ}\text{C} \dots 3.0^{\circ}\text{C}$, нутгийн хойд болон уулархаг нутгаар $-2.9^{\circ}\text{C} \dots -0.3^{\circ}\text{C}$, Отгонд -5.6°C байлаа.

Жилийн агаарын дундаж температурыг ОЖД-тай харьцуулсан байдал

- Агаарын дундаж температурыг сар бүрээр нь ОЖД-тай харьцуулж үзэхэд XI, XII сард дунджийн орчим, IV, V сард дунджаас хүйтэн, I-III, VI-X сардуудад дунджаас дулаан байсан ба III, IX сард олон жилийн дунджаас 5 градусаар дулаан байсан байна.
- Агаарын жилийн дундаж температурыг сум тус бүрээр харьцуулахад Дөрвөлжин, Завханмандал, Улиастай, Баянхайрхан, Нөмрөг, Тосонцэнгэл сумдад ОЖД-ийн орчим, бусад нутгаар дунджаас дулаан байсан байна.

Сүүлийн 30 жил /1991-2020/-ийн дунджийг “Олон жилийн дундаж” гэж үзнэ.

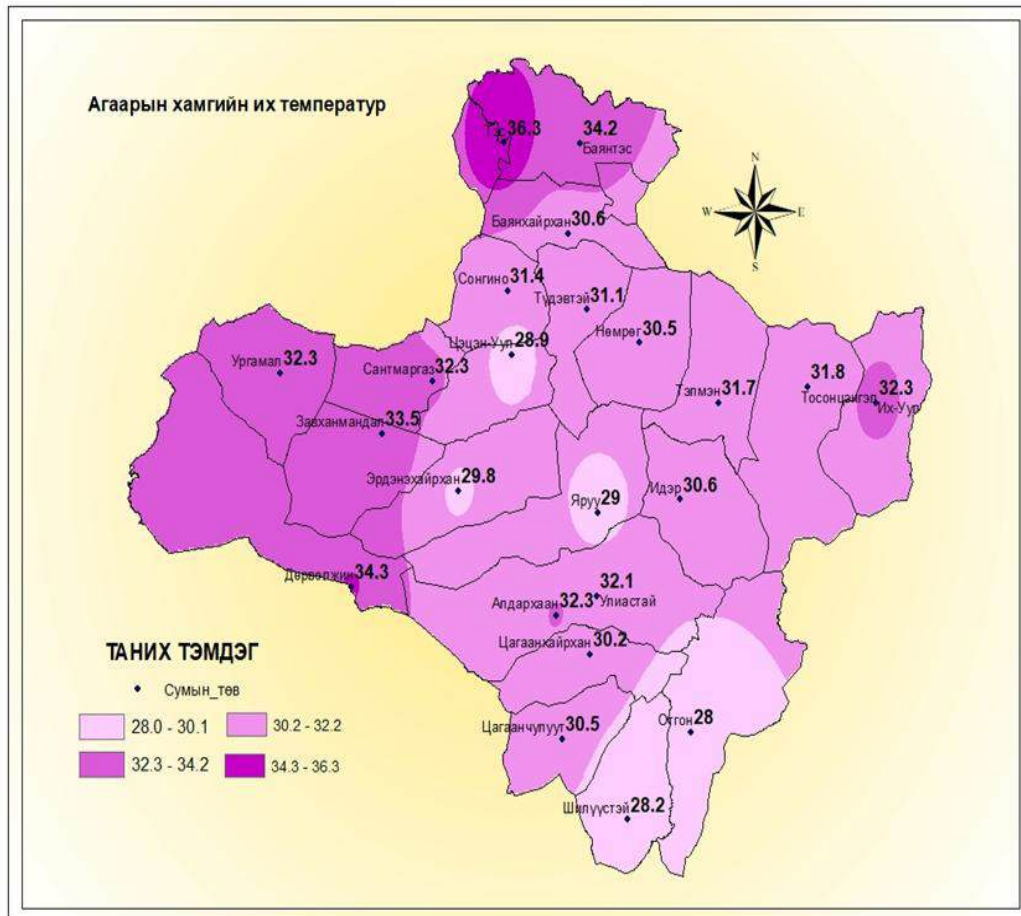

Агаарын хамгийн их температур

Агаарын температурын хамгийн их дулааралт VII, VIII сард ажиглагдсан ба ихэнх нутгаар 30-36⁰C хүрч дулаарсан байна.

Агаарт 30⁰C градусаас дулаарсан өдрийн тоо

Нутгийн өмнөд хэсгээр	10-15 өдөр
Говийн сумдаар	40-55 өдөр
Бусад сумдаар	21-32 өдөр

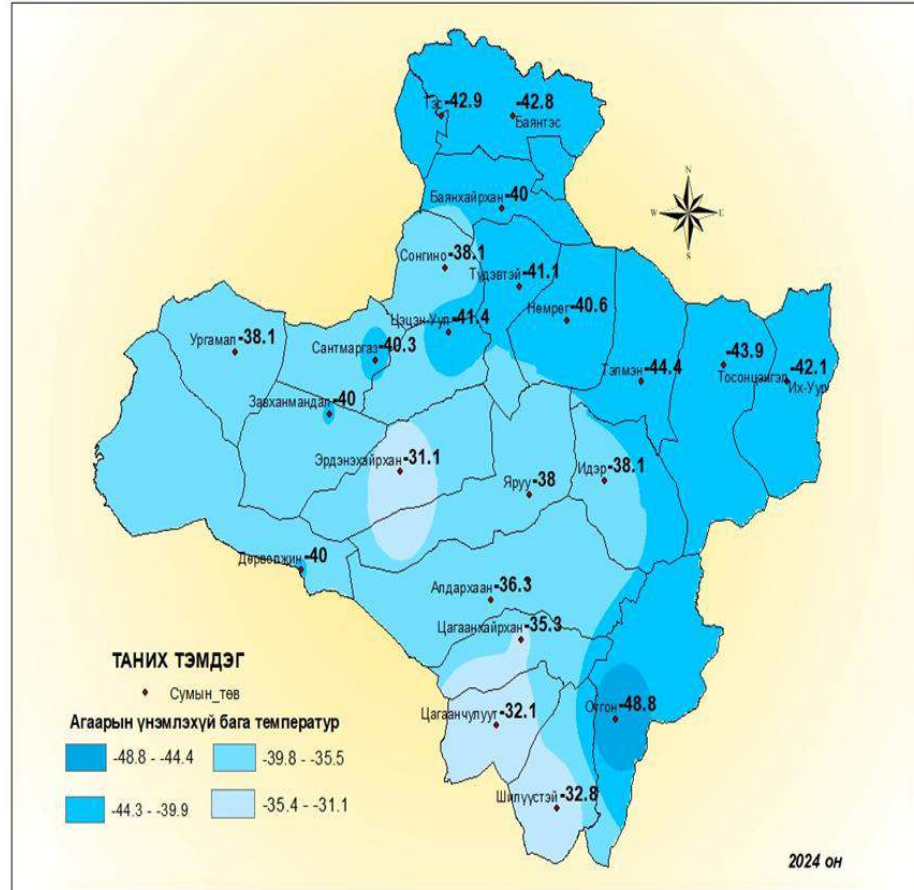

Агаарын хамгийн бага температур

Агаарын температурын хамгийн их хүйтрэлт XII, I, II саруудад ажиглагдсан байна. Агаарын үнэмлэхүй бага утга 1 дүгээр сард Отгонд -49, Тосонцэнгэл, Тэлмэн -44 градус хүрч хүйтэрсэн байна.

Агаарт -40⁰C градусыг давж хүйтэрсэн өдрийн тоо

Нутгийн хойд, Хангай уулсаар	7-19 өдөр
Отгон сумд	32 өдөр
Тэс сумд	24 өдөр

ᠠᠭᠠᠶᠢᠨ ᠬᠠᠮᠭᠢᠨ ᠪᠠᠭᠠ ᠲᠡᠮᠭᠡᠷᠲᠤ

Хөрсний гадаргын температурын хувьд:

дундаж

Хөрсний жилийн дундаж температур хангайн уулархаг нутгаар $-1.6...3.2^{\circ}\text{C}$, бусад нутгаар $2.5...5.5^{\circ}\text{C}$ байлаа.

Хамгийн их

Нийт нутгаар $60^{\circ}\text{C}...63^{\circ}\text{C}$, Отгонд 59°C Баянхайрханд 56°C хүрч халсан байна.

Хамгийн бага

Хөрсөнд -40°C буюу түүнээс их хүйтрэлт XII, I, II, III саруудад ажиглагдсан ба нутгийн хойд хэсгээр 10-25 өдөр, Отгонд 34, Тэсд 27 өдөр ажиглагдсан байна. Хамгийн хүйтэн нь I сард Отгонд -50°C , Тосонцэнгэлд -46°C Цэцэн-Уул Тэсд -45°C хүрч хүйтэрсэн бол бусад нутгаар $-35^{\circ}\text{C}...-44^{\circ}\text{C}$ хүрч хүйтэрсэн байна.

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯᠢ ᠮᠡᠳᠡᠰᠡᠲᠦ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯᠢ ᠮᠡᠳᠡᠰᠡᠲᠦ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯᠢ ᠮᠡᠳᠢᠭᠡᠰᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯᠢ ᠮᠡᠳᠢᠭᠡᠰᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯᠢ ᠮᠡᠳᠢᠭᠡᠰᠡᠨ

Хөрсөнд 40°C -аас дээш халсан өдөр

- Говь талын нутгаар 114-123 өдөр
- Дөрвөлжин, Ургамалд 130 өдөр
- Бусад нутгаар 101-113 өдөр байгаа нь өмнөх жилээс 30 өдрөөр их гарсан байна.

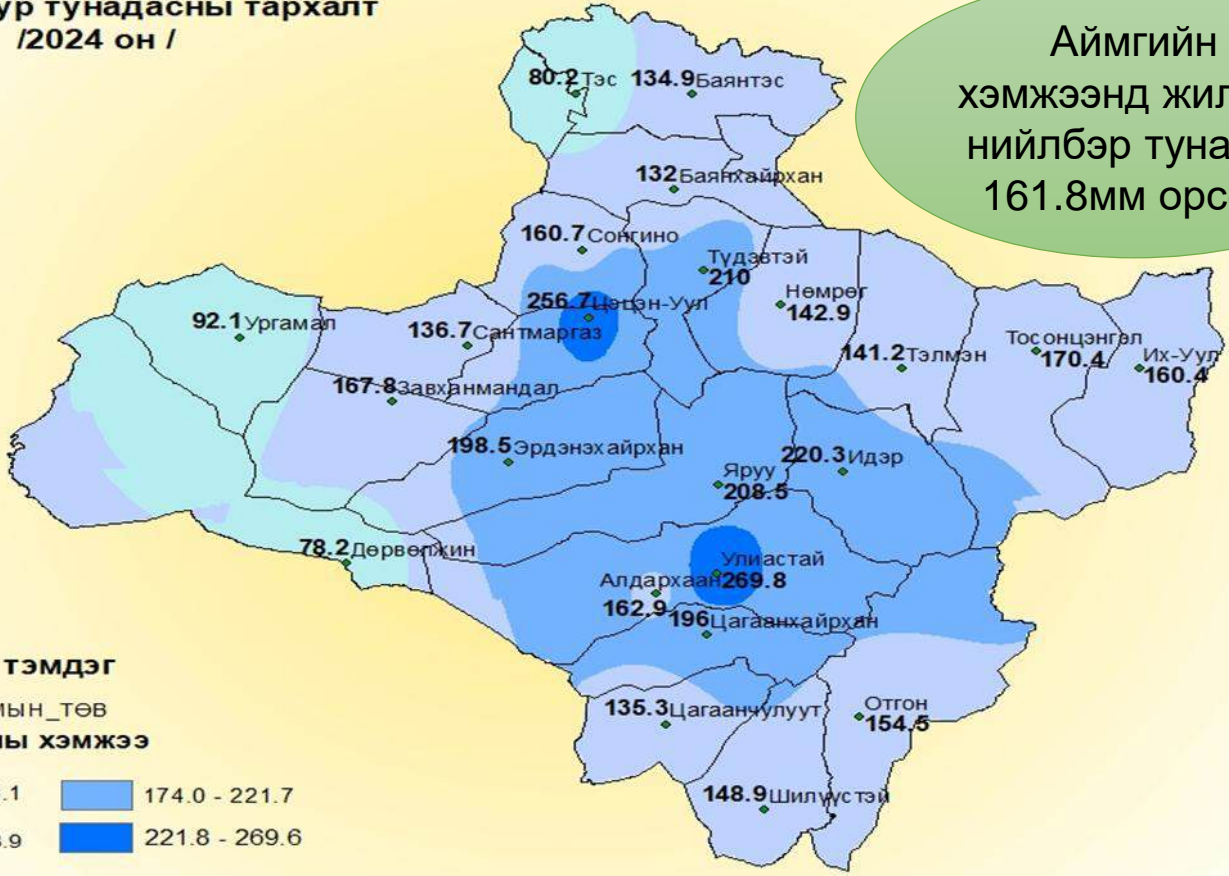
Хөрсөнд -40°C -аас давж хүйтэрсэн өдөр

- Хангайн уулархаг нутгаар 7-19 өдөр
- Отгон сумын нутгаар 32 өдөр
- Тэс сумын нутгаар 24 өдөр ажиглагдсан байна.

Нийлбэр хур тунадасны тархалт /2024 он /

Аймгийн хэмжээнд жилийн нийлбэр тунадас 161.8мм орсон.

Таних тэмдэг

◆ СУМЫН_ТӨВ

Тунадасны хэмжээ

78.2 - 126.1	174.0 - 221.7
126.2 - 173.9	221.8 - 269.6

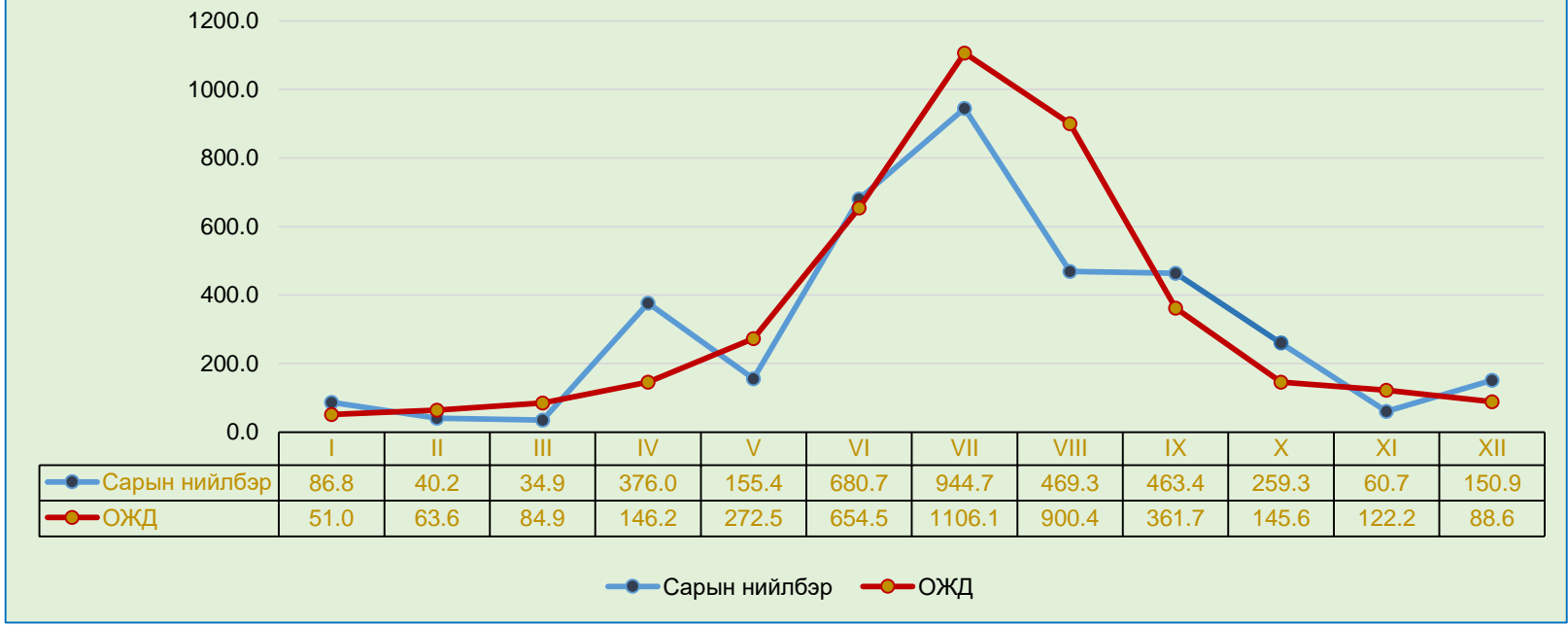
ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠤᠯᠤᠰ

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠴᠢᠨᠣᠰᠢᠨ ᠤᠯᠤᠰ

Тунадасны хэмжээг ОЖД-тай харьцуулсан байдал:

Нийлбэр хур тунадасны жилийн явц / 2024 он /

Аймгийн хэмжээнд нийлбэр хур тунадас VI, VII дугаар сард дунджийн орчим, XII, I, IV, IX, X саруудад ахиу, бусад сард дунджаас бага хур тунадас орсон байна.

Гамшигт үзэгдлийн мэдээ:

- Улиастай сумд 6 сарын 17-ны 16 цаг 21 минутаас 19 цаг 50 минут хүртэл дуу цахилгаантай аадар бороо нийт 3 цаг 29 минут орсноос хүчтэй аадар бороо 1 цаг 11 минут үргэлжилсэн.
- Тунадасны хэмжээ өртөөн дээрээ 11.6мм орсон боловч, Өндөр ууландаа их хэмжээний бороо, мөндөр орж, уруйн үер бууж аюул болон гамшгийн хэмжээнд хүрэх нөхцөл бүрдэж Улиастай сумын 5 багт үер бууснаас хамгийн их хохирол учирсан нь Жинст багийн зарим айл өрхүүд байлаа.

Жинст багийн үерийн байдал

Сүүлийн жилүүдэд сарын ихэнх өдрүүдэд тунадас багатай байсан ч, зөвхөн хоногт орсон их тунадасны хэмжээ тухайн сарын ба жилийн тунадасны хэмжээг автоматаар өсгөж харагдуулж байна.

Тэс сумд
8 сарын 18
36.3^oC

Отгон сумд
1 сарын 21
-48.8^oC

Ургамал сумд
7 сарын 9
63.0^oC

Агаарын
хамгийн их t°

Агаарын
хамгийн бага t°

Хөрсний
хамгийн их t°

Хоногт орсон
хамгийн их
тунадас

2024 оны хамгийн
хамгийн онцлог сумд

Хөрсний
хамгийн бага t°

Яруу сумд
7 сарын 20
33.1мм

Салхины
их хурд

Цэцэн-Уулд
4 сарын 12
25м/с

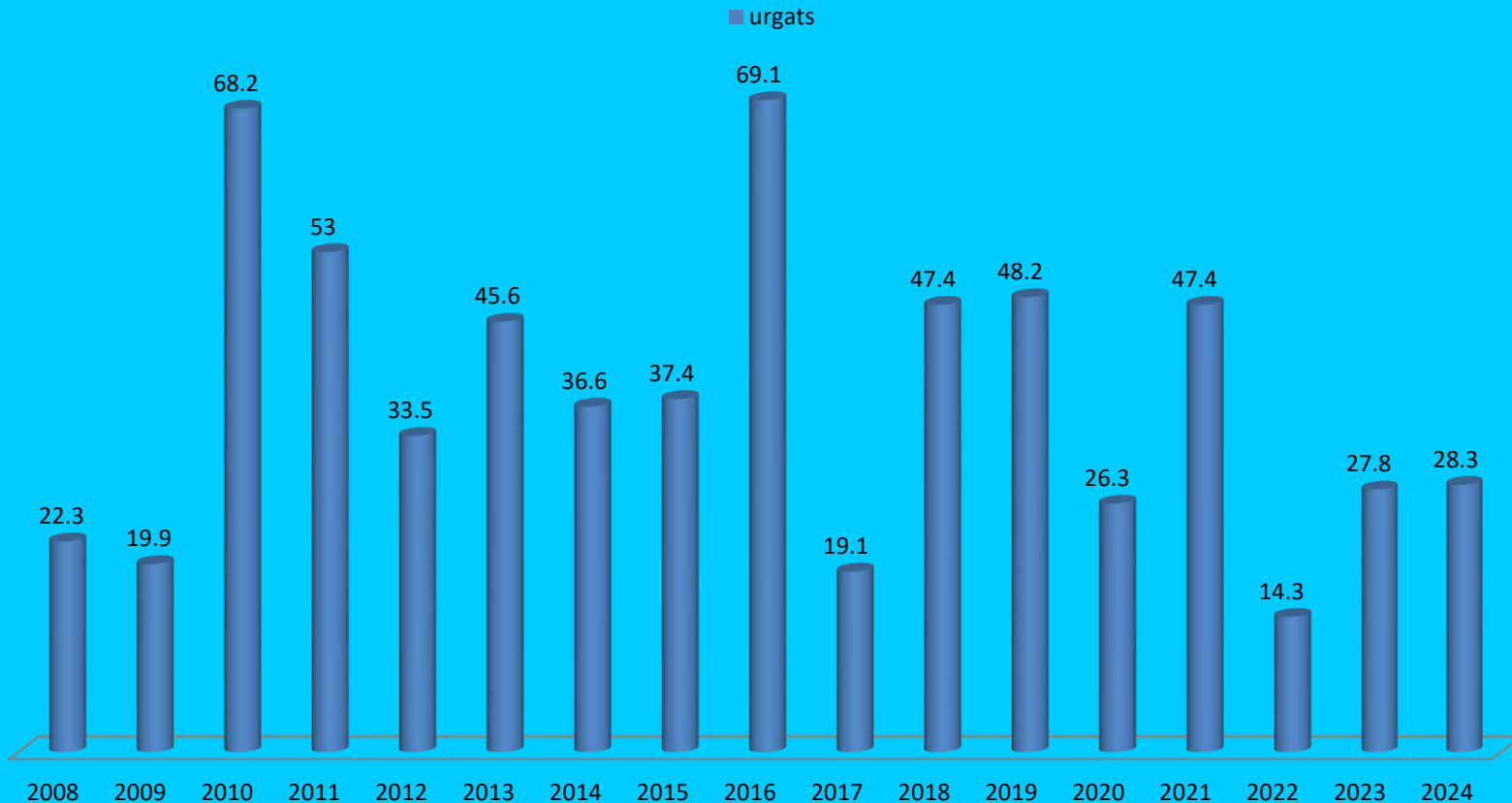
Отгон сумд
1 сарын 23
-50.0^oC

Салхины онцлог ба хурдны үзүүлэлт

ᠮᠤᠩᠭᠡᠯᠤᠯᠤᠰ
ᠤᠯᠤᠰᠤᠨ
ᠤᠨᠠᠭᠤᠯᠤᠰ
ᠤᠨᠠᠭᠤᠯᠤᠰ

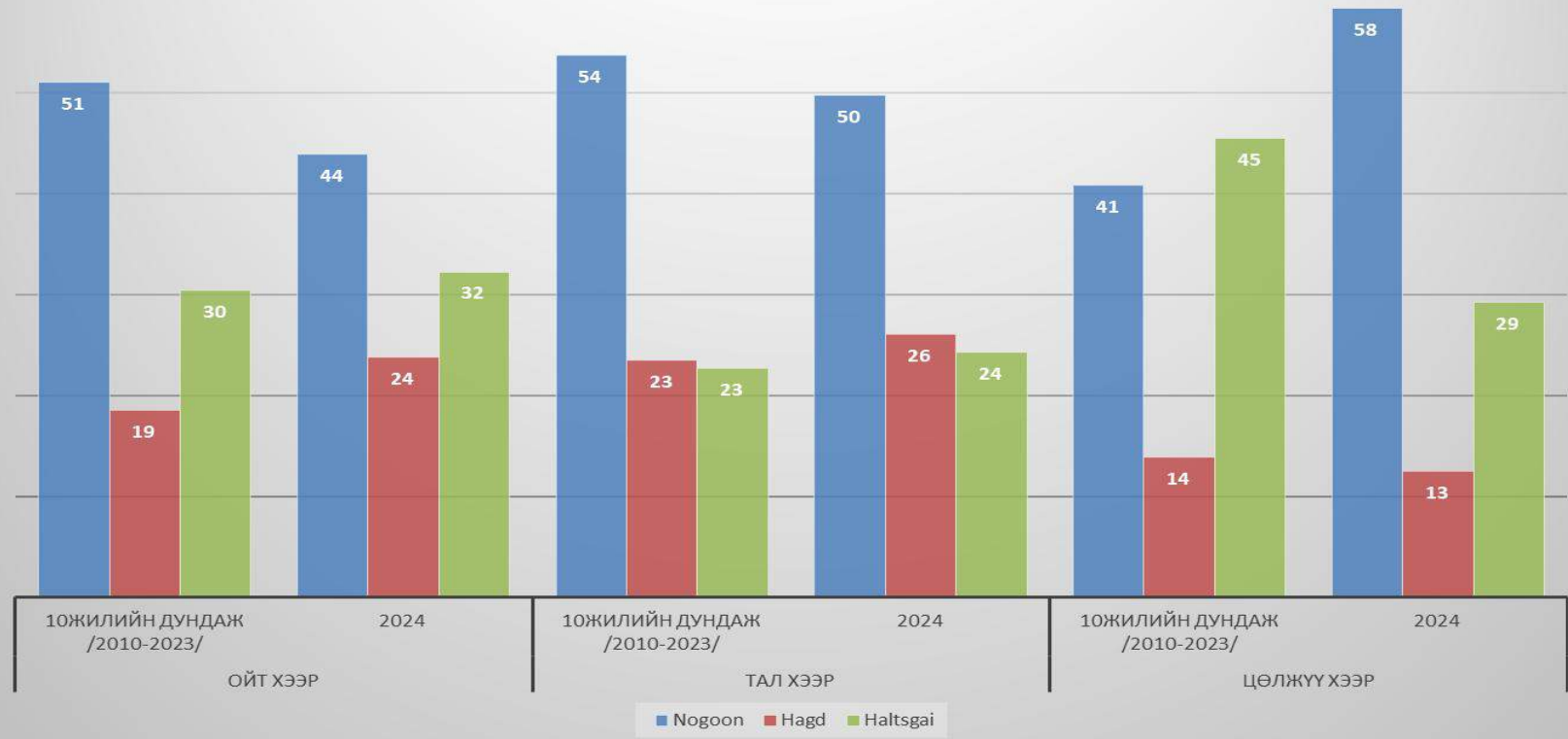
2008-2024 оны бэлчээрийн ургамлын ургац ц/га

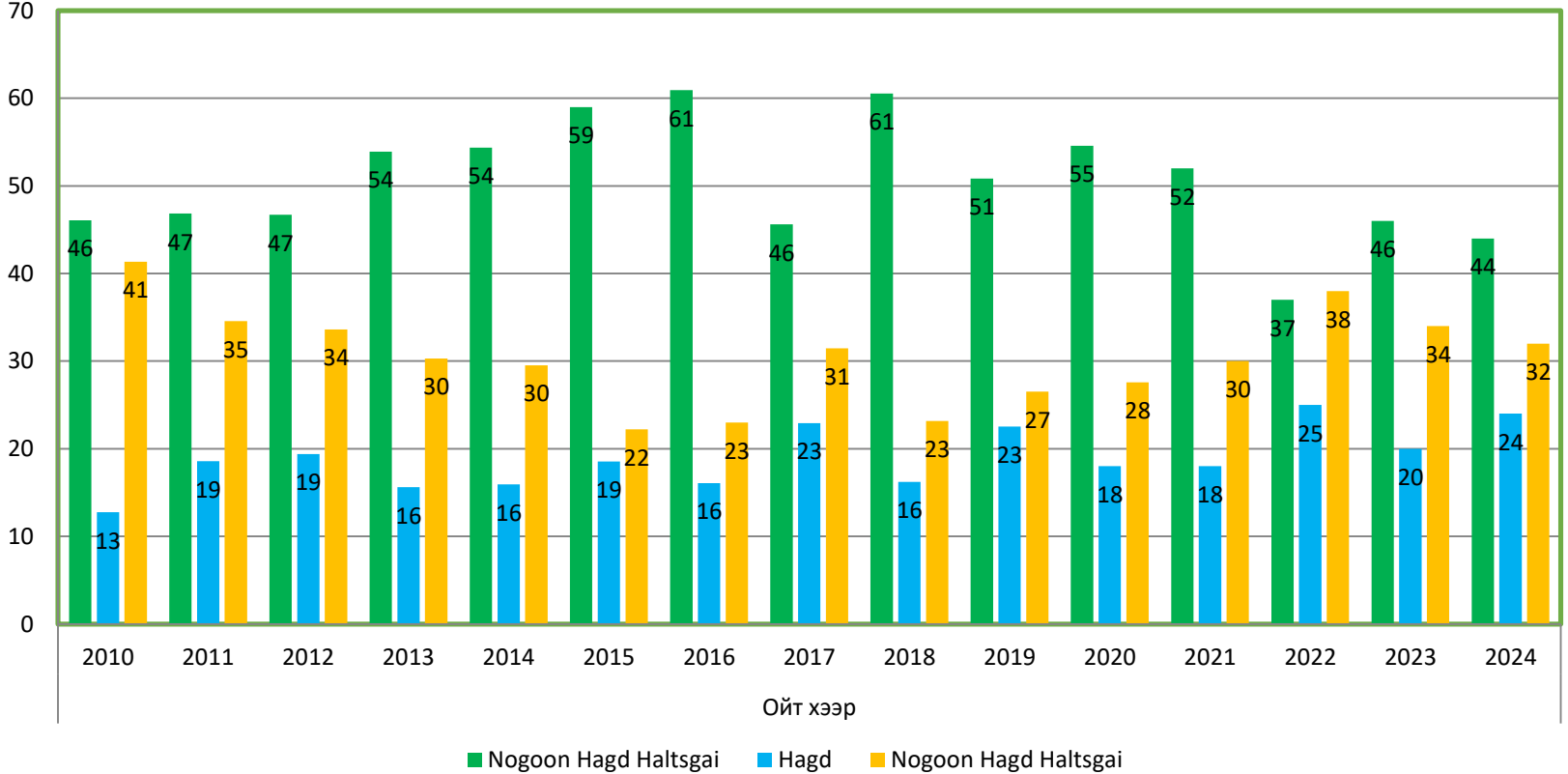
ᠮᠣᠩᠭᠡᠯᠤᠯᠤᠰ
ᠤᠯᠤᠰᠤᠨ
ᠤᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠯᠤᠰ
ᠤᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠯᠤᠰ

Бэлчээрийн ургамлын бүрхэцийн үнэлгээ

Ойт хээрийн бүс нутгийн бэлчээрийн ургамлын бүрхэцийн үнэлгээ /2010-2024 он/

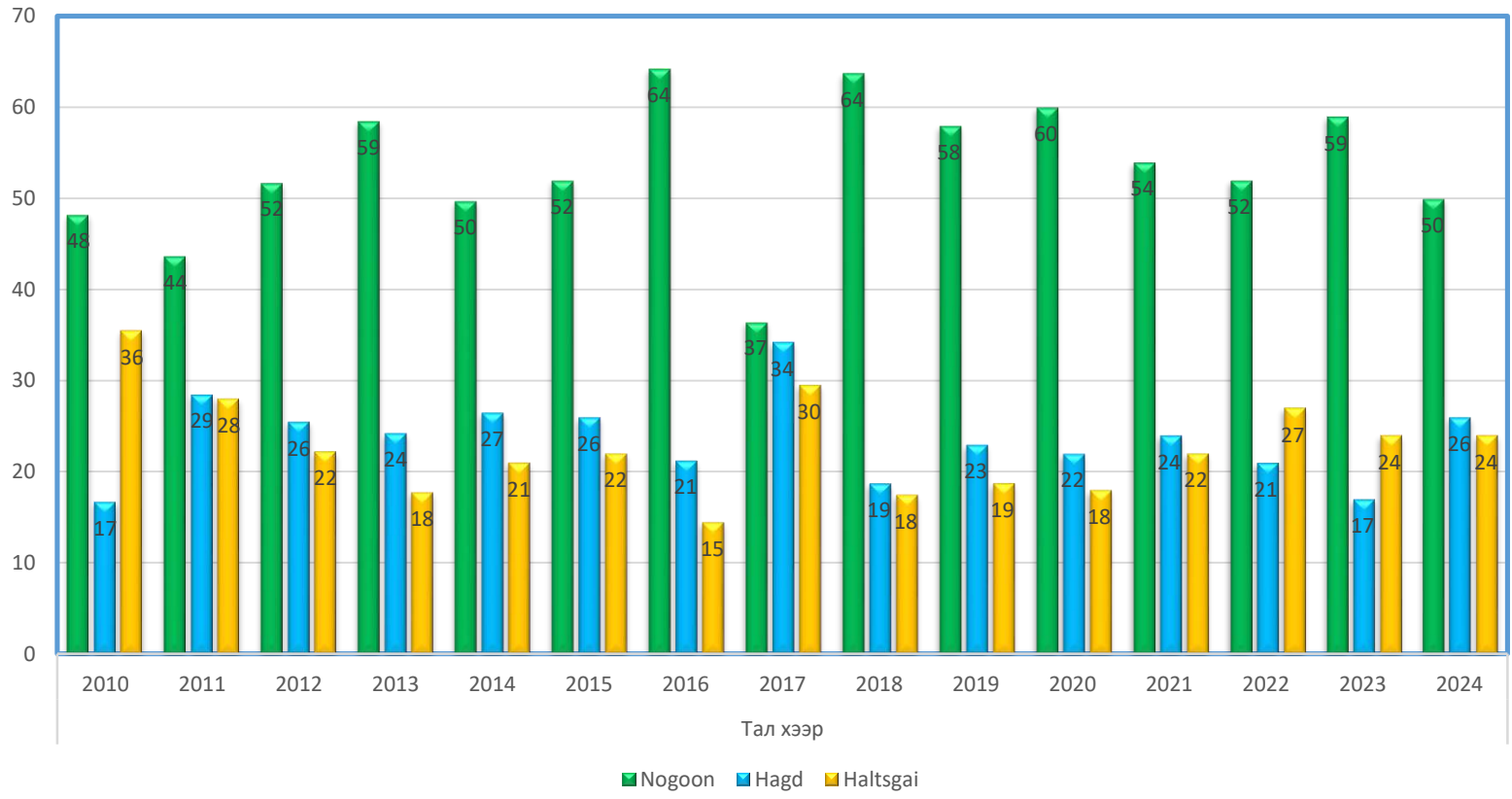

ᠠᠨᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠰᠤᠨ
ᠤᠯᠤᠰᠤᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠰᠤᠨ

МОНГОЛЫН УЯАГААРИЙН
УРГАМЛЫН БҮС НУТГИЙН
ТАЛ ХЭЭРИЙН ҮНЭЛГЭЭ

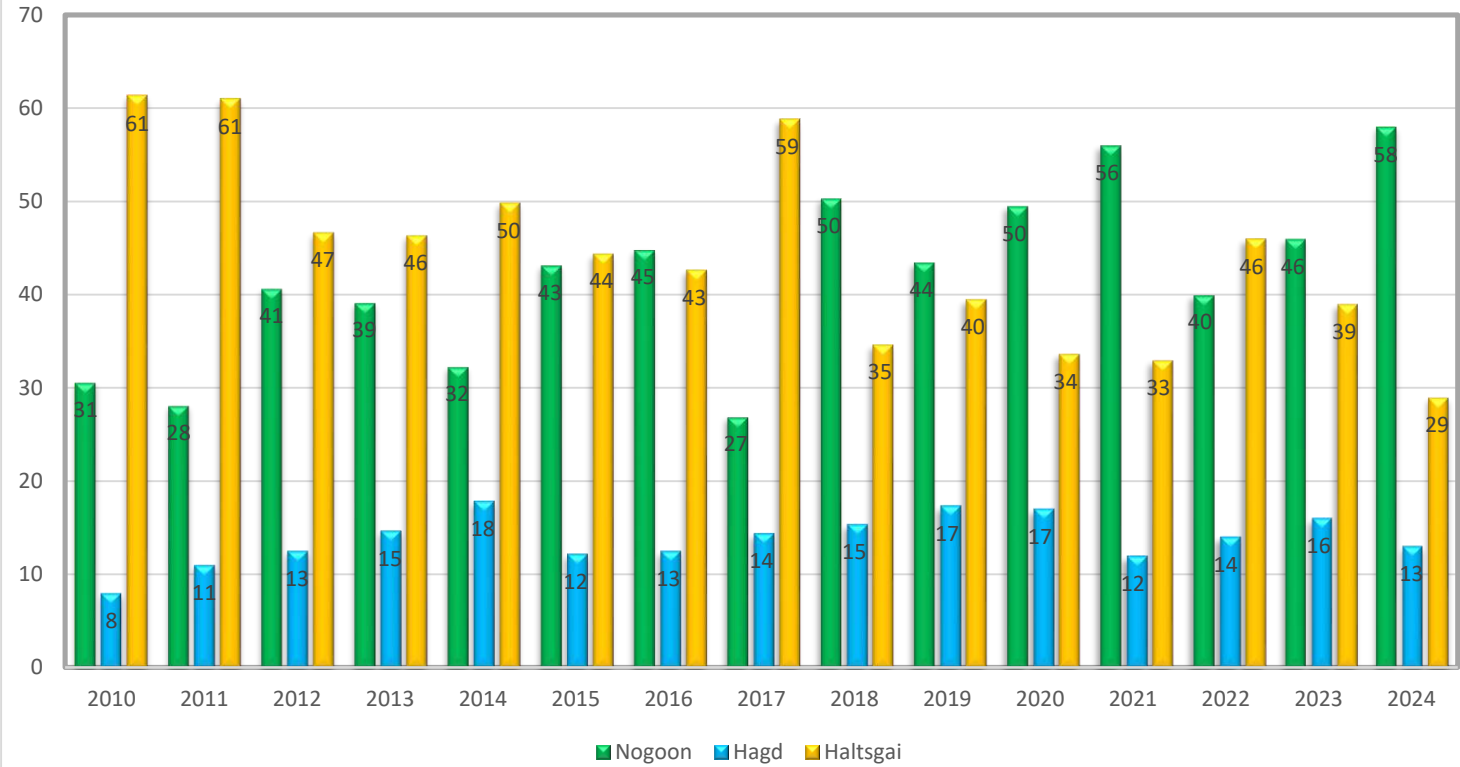
Тал хээрийн бүс нутгийн бэлчээрийн ургамлын бүрхэцийн үнэлгээ /2010-2024 он/

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ
ᠤᠴᠤᠣᠰᠢᠲᠤ
ᠮᠣᠩᠭᠡᠯᠤᠯᠤᠰ
ᠨᠢᠨᠢᠭᠡᠨ
ᠨᠠᠵᠤᠨᠠᠭᠤᠨ
ᠨᠠᠵᠤᠨᠠᠭᠤᠨ

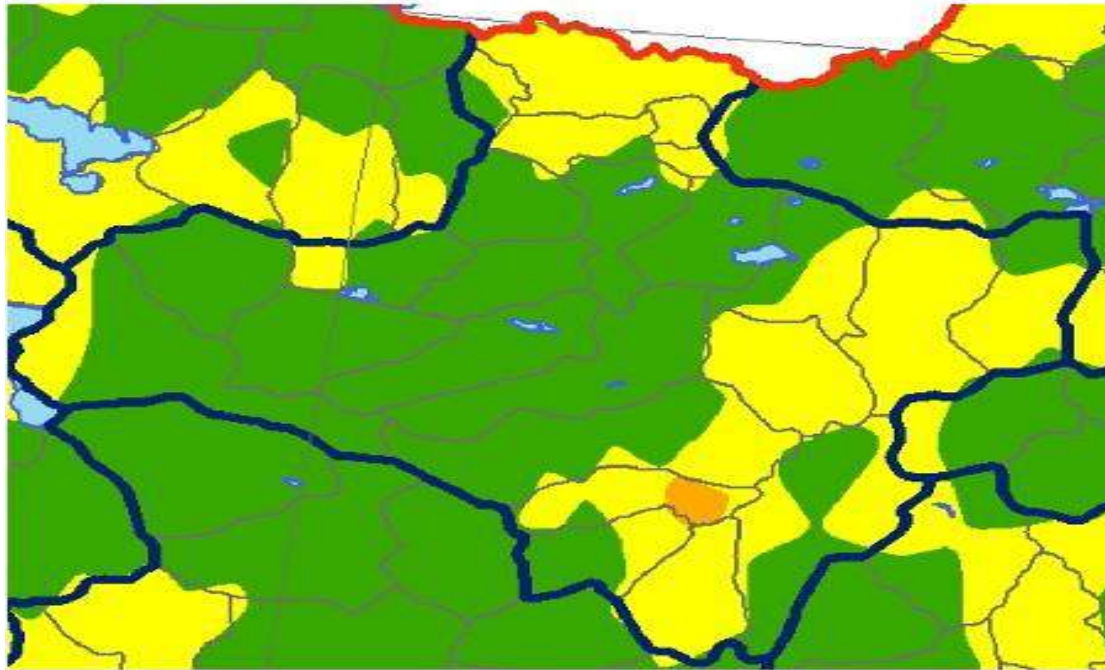
Цөлжүү хээрийн бүс нутгийн бэлчээрийн ургамлын бүрхэцийн үнэлгээ /2010-2024 он/

ЗУНШЛАГЫН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ

Зуншлагын байдал, балл
/2024 оны 8 дугаар сарын 10-ны байдлаар/

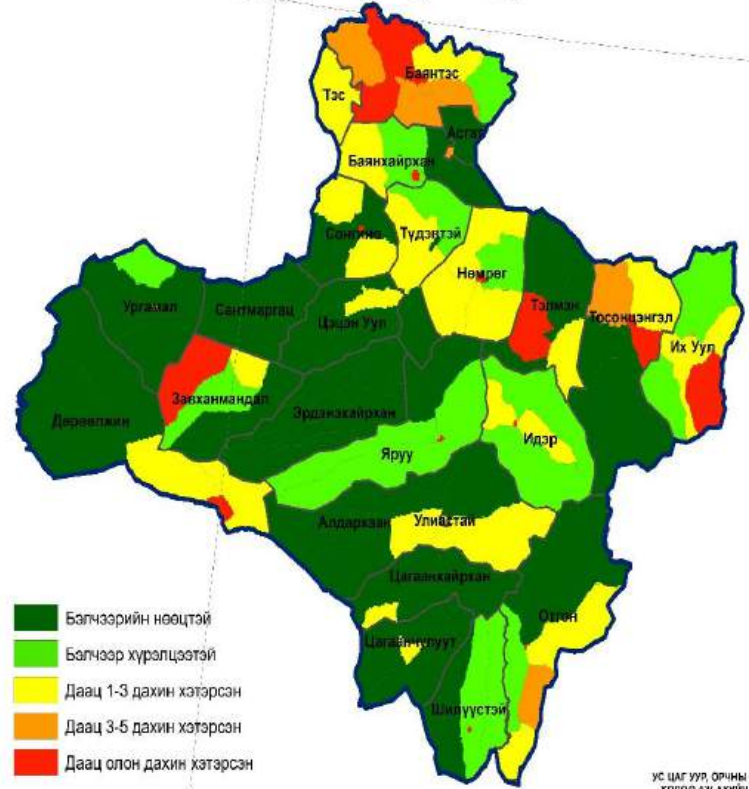
Зуншлагын байдал:
Нийт нутгийн 70
орчим хувьд хэвийн
сайн, 30 орчим
хувьд дунд зэрэг
гэсэн үнэлгээтэй
байна.

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠴᠤᠣᠰᠢᠲᠤ ᠠᠨ ᠤᠯᠤᠰ

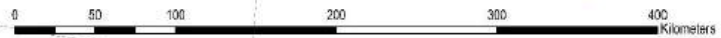

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠪᠰᠤᠭᠤᠯ ᠤᠯᠤᠰ

2024-2025 оны өвөл-хаврын бэлчээрийн даац, % (багийн нутгаар)

Таних тэмдэг	
	Угсын хил
	Аймгийн хил
	Сумын хил
	Нуур
	Багийн хил
	Бэлчээрийн нөөцтэй
	Бэлчээр хүрэлцээтэй
	Даац 1-3 дахин хэтэрсэн
	Даац 3-5 дахин хэтэрсэн
	Даац олон дахин хэтэрсэн

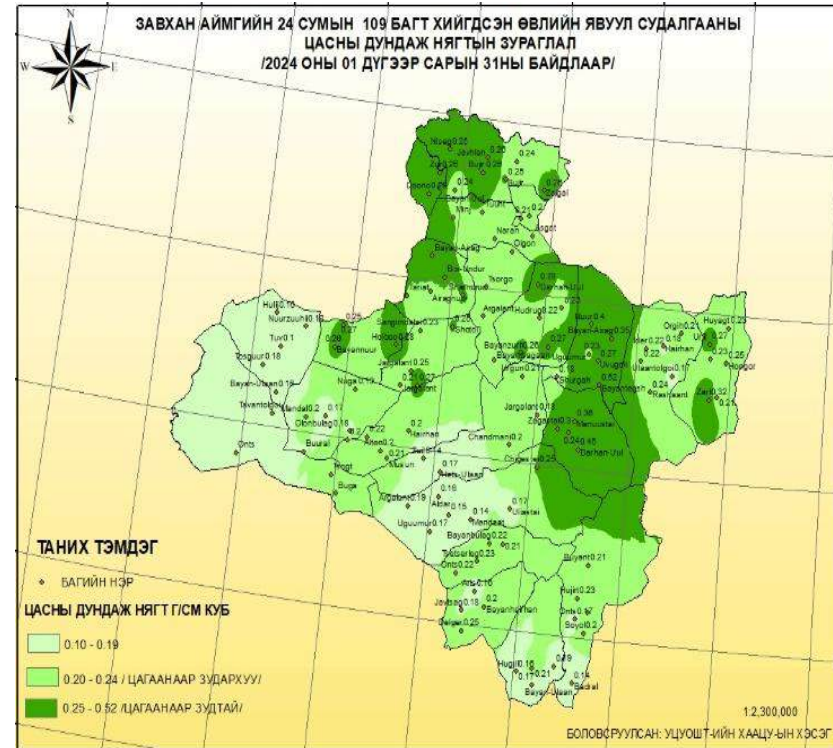
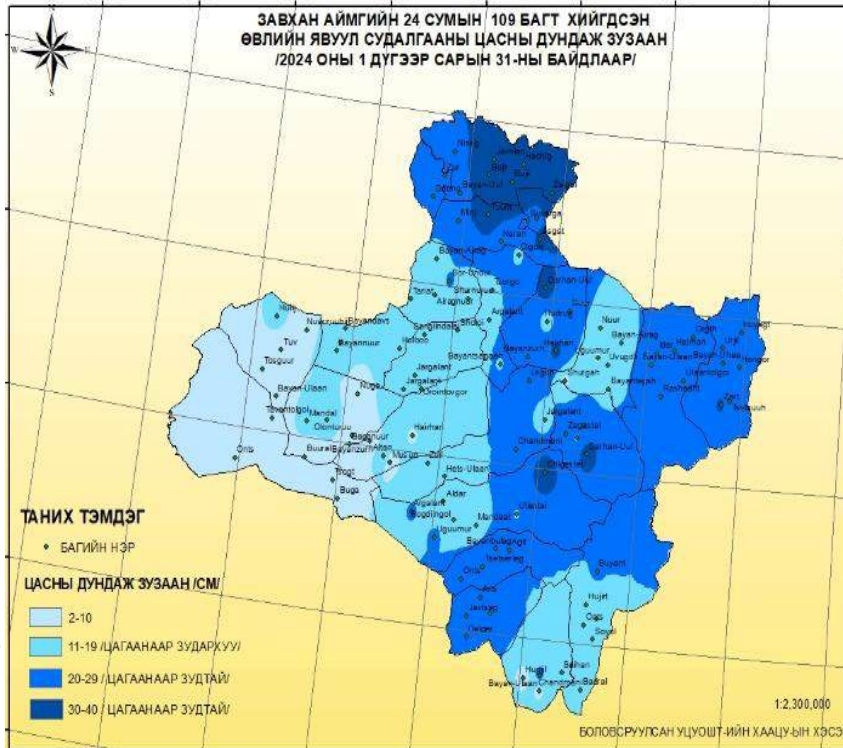

УС ЦАГ УУЛ, ОРЧИНЫ СУДАЛГАА МЭДЭЭЛЛИЙН ХҮРЭЭЛЭНД
ХӨДӨӨ АН АХУЙН ЦАГ УУРЫН СУДАЛГААНЫ ХЭЛТЭСТ
2024 ОНЫ 08 ДУГААР САРЫН 28-НД БОЛОВСРУУЛАВ.
УТАС:321523

Бэлчээрийн даацыг тооцоолж гаргасан дүнгээс үзвэл аймгийн нийт нутгийн: **51% - нөөцтэй**, **19%- Хүрэлцээтэй**, **21%- 1-3 дахин хэтэрсэн**, **4%- 3-5 дахин хэтэрсэн**, **5% Олон дахин хэтэрсэн дүнтэй гарсан.**

2023-2024 ОНЫ ӨВӨЛЖИЛТИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ

ЦАСАН БҮРХҮҮЛИЙН БАЙДАЛ: Анхны цасан бүрхүүл зарим газраар 11 дүгээр сарын 3-нд тогтож, 11 дүгээр сарын 2 дугаар 10 хоногоос аймгийн нийт нутгаар битүү цасан бүрхүүлтэй тогтсон.

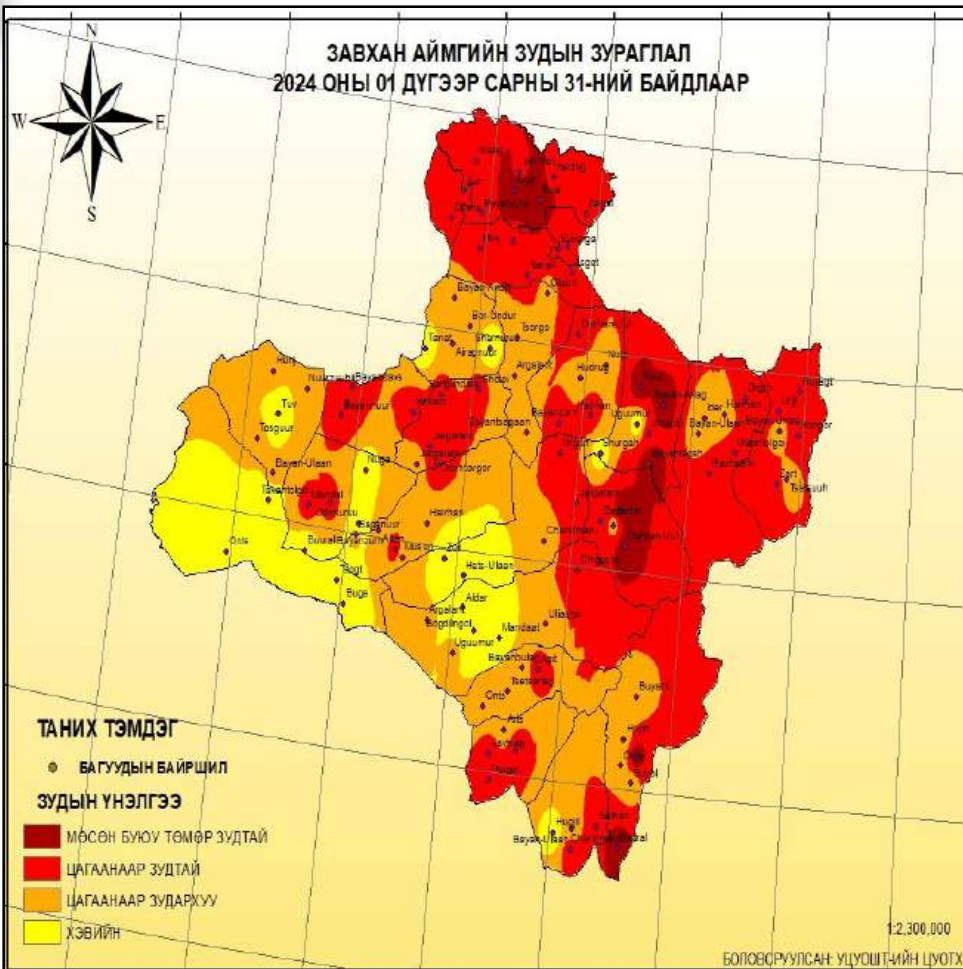

Завхан аймгийн 24 сумын 109 багт хийгдсэн өвлийн явуул судалгааны цасны дундаж зузаан /2024 оны 1 дүгээр сарын 31-ны байдлаар/

ЗАВХАН АЙМГИЙН ЗУДЫН ЭРСДЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ

ЗАВХАН АЙМГИЙН ЗУДЫН ЗУРАГЛАЛ
2024 ОНЫ 01 ДҮГЭЭР САРНЫ 31-НИЙ БАЙДЛААР

Засгийн газрын 2015 оны 286 дугаар тогтоолын дагуу 2024 оны 01-р сарын сүүлийн 10 хоногийн байдлаар зудын үнэлгээ хийхэд:

Нийт 21 сумын 85 баг буюу нийт сумдын 87.5 % багийн 80 % нь Цагаан зудтай буюу цагаанаар зудархуу байна.

Үүнд: Баянтэс, Тэс, Асгат, Баянхайрхан, Тосонцэнгэл, Нөмрөг Их-уул, Цагаанхайрхан, Тэлмэн, Яруу, Түдэвтэй, Идэр, Цагаанчулуут, Алдархаан, Отгон сумд /нийт 15 сумын 54 баг/ **Цагаан зудтай,**

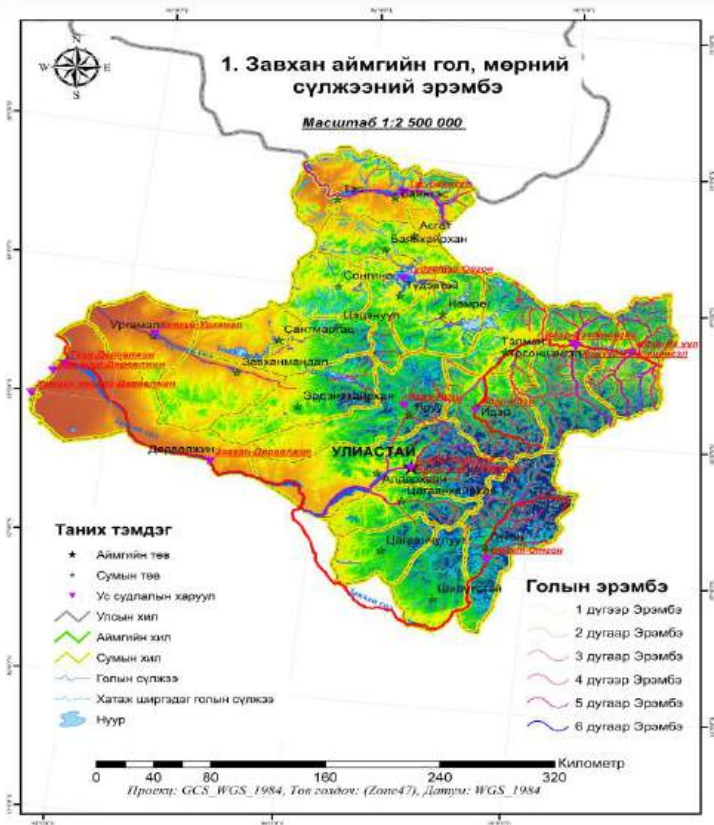
Цэцэн-уул, Сонгино, Шилүүстэй, Ургамал, Сантмаргаз, Завханмандал, Алдархаан, Отгон, Яруу, Эрдэнэхайрхан сумд /нийт 9 сумын 31 баг/ **цагаанаар зудархуу** байна.

Боловсрол, гэрээ, үйлдвэр, үйлдвэр, үйлдвэр

Гадаргын ус судлалын өртөө

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠶᠢᠴᠤᠣᠰᠢ ᠬᠡᠭᠡᠨ ᠶ᠋ᠢᠨ ᠤᠯᠢᠰᠤᠨ

- Голын 12
- Нуурын 2
- Газар доорх цооног 4
- Булингарын 1
- Цэвдгийн 3
- Химийн сорьц 12
- Биологийн дээж 6
- Голдрил 1 хэмжилт хийдэг.

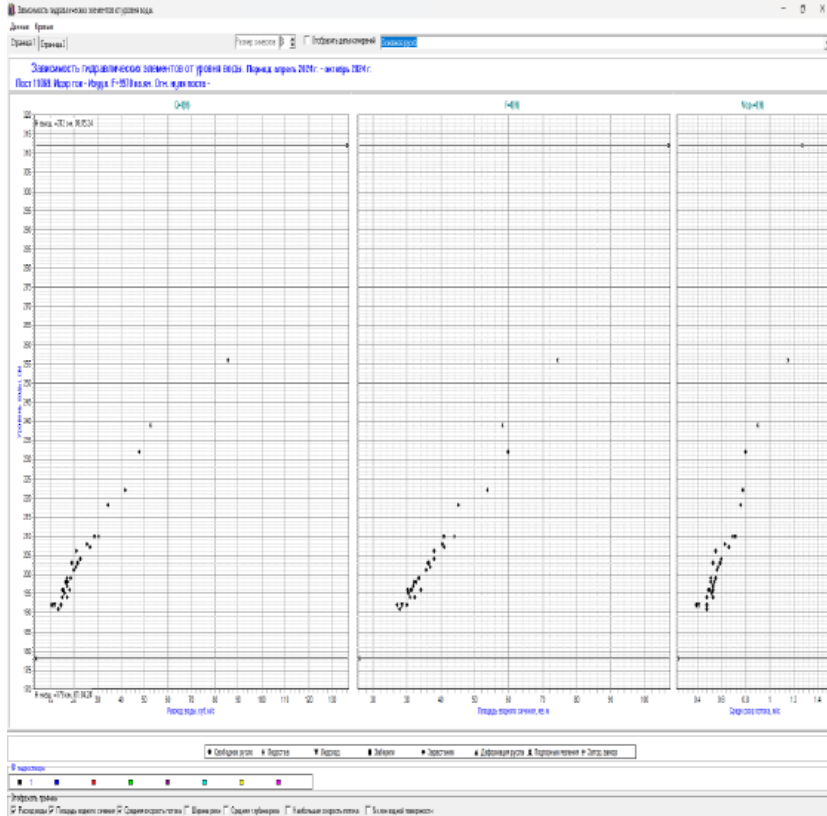
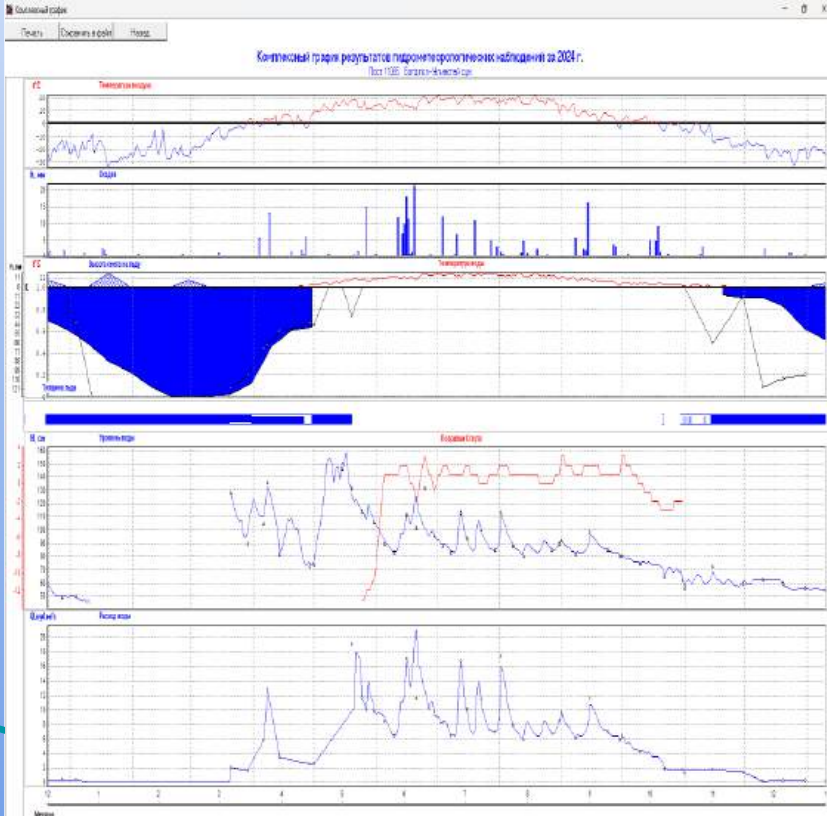
Гадаргын ус судлалын 14 харуулд Усны түвшин, өнгөрөлт, газар доорхи ус, цэвдэг, автомат түвшин, температур, тунадас хэмжигч мөн булингар, хими, биологийн дээж, гольдрилын хэмжилтийг тус тус хийж төлөв байдлыг тодорхойлж байна.

НЭГДСЭН ЗУРАГ– 2024ОН

ХАМААРЛЫН МУРУЙ– 2024ОН

ᠮᠤᠩᠭᠡᠯᠤᠯᠤᠰᠤᠨ
ᠤᠯᠠᠨᠤᠯᠢᠰᠤᠨ
ᠲᠤᠮᠡᠳᠡᠨᠠᠨᠤᠯᠤᠰᠤᠨ
ᠤᠨᠢᠨᠠᠨᠤᠯᠤᠰᠤᠨ
ᠤᠨᠠᠨᠤᠯᠤᠰᠤᠨ

Биологийн дээж

Биологийн дээжийг 6 харуулаас сар бүр 10 нэр төрлийн 100-150 ширхэг амьтан нийт 30 дээжийг авч Ус судлалын секторийн биологийн дээжинд явуулж шинжилгээгээр цэвэр ангилалд багтаж байна.

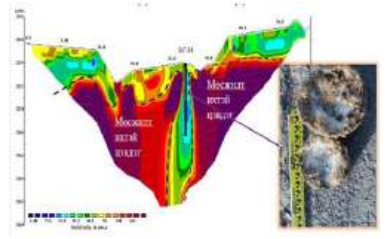
Газар доорхи ус

Цэвдэг

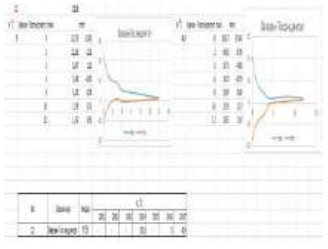
Тосонцэнгэл, Идэр, Отгон сумдын цэвдгийн мэдээллийг жилд нэг удаа НОВО програмаар хураан авч Гадаргын ус судлалын хэлтэст хүргүүлсэн.

Газар доорхи усны 4 цооногт сар бүр 3 удаа усны түвшин, температурын ажиглалт хэмжилтийг хийж байна.

Цооног, хүрээлэн усны түвшин, 2024 он

		Завхан											
Сар	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
21. Цооног-1													
1	21.02	21.26	20.97	20.26	20.27	20.18	20.01	20.19	20.22	20.27	22.52	20.82	
10	21.02	21.26	20.97	20.26	20.27	20.18	20.01	20.19	20.22	20.27	22.52	20.82	
19	21.02	21.26	20.97	20.26	20.27	20.18	20.01	20.19	20.22	20.27	22.52	20.82	
28	21.02	21.26	20.97	20.26	20.27	20.18	20.01	20.19	20.22	20.27	22.52	20.82	
25	21.02	21.26	20.97	20.26	20.27	20.18	20.01	20.19	20.22	20.27	22.52	20.82	
26/02/24	21.02	21.26	20.97	20.26	20.27	20.18	20.01	20.19	20.22	20.27	22.52	20.82	
22. Цооног-2													
10	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01
20	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01
26/02/24	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01
23. Цооног-3													
10	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01
20	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01
26/02/24	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01	1.01
24. Цооног-4													
10	2.76	2.82	2.72	2.96	1.99	1.92	1.92	1.82	1.82	1.78	1.85	1.82	
20	2.77	2.74	2.80	2.82	1.82	1.96	1.96	1.86	1.86	1.89	1.79	1.82	
26/02/24	2.82	2.72	2.80	1.86	1.26	1.32	1.47	1.80	1.72	1.82	2.16	2.62	

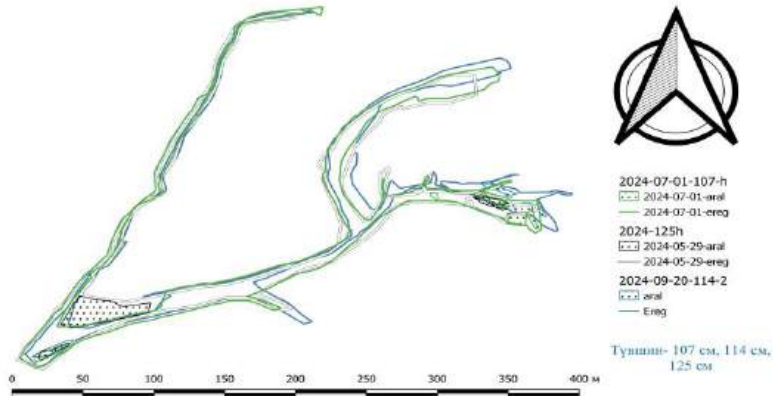

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠶᠢᠴᠢᠭᠣᠰᠢᠬᠡ
 ᠮᠣᠩᠭᠣᠰᠢ ᠤᠶᠢᠴᠢᠭᠣᠰᠢ

ГОЛДРИЛЫН ЗУРАГЛАЛ – 2024ОН

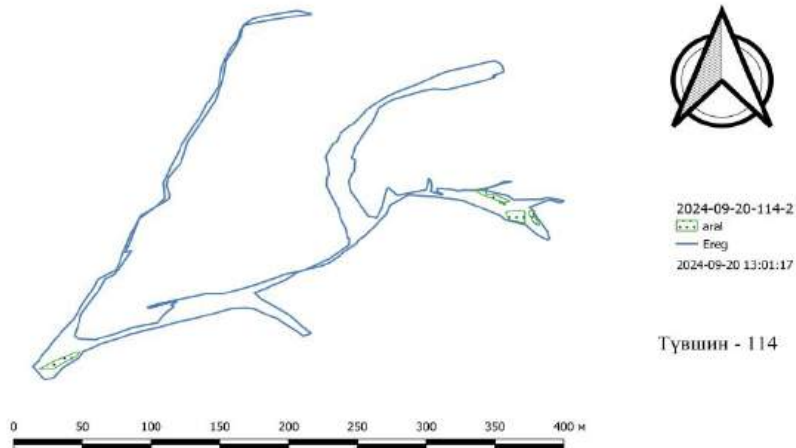
Завхан Чигэстэй-Улиастай ус судлалын харуул
2024 он

Чигэстэй харуулын хэв гажилтын зураглалыг 5-9 сард их, бага, дундаж түвшинд хэмжилт хийж байна.

Зураглалыг түвшин тус бүрээр QGIS програмаар 4 удаа зурсан.

Завхан Чигэстэй-Улиастай ус судлалын харуул

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠢᠴᠣᠰᠢᠲᠤ ᠠᠷᠢᠭᠠᠨ ᠤᠯᠢᠶ᠋ᠠᠳᠤ ᠤᠰ ᠰᠤᠳᠤᠯᠠᠯ ᠬᠠᠷᠠᠭᠠᠯ

Автомат хэмжилт – 2024 он

Автомат түвшин хэмжигчийг Тэс Баян-уул, Богд-Улиастай хауулуудад суурьлуулж бичилтийг хураан авсан.

Автомат түвшин хэмжигчийг Түдэвтэй-Ойгон харуулд суурьлуулан бичилтийг хураан авсан.

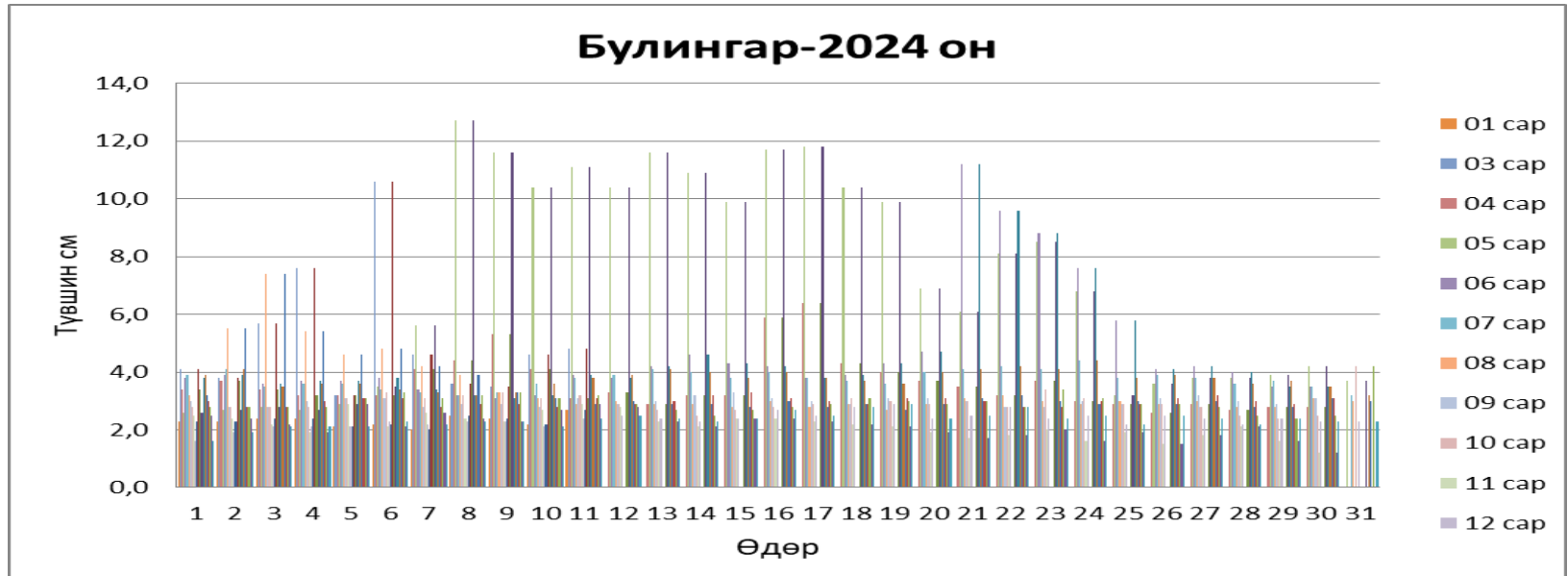

Завхан
УЦУОШТ
ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ
ᠤᠴᠢᠣᠰᠢᠲᠤ
ᠠᠨᠠᠭᠤᠯᠠᠭᠤᠨ
ᠤᠰᠤᠰᠤᠳᠤᠯᠠᠯᠠᠭᠤᠨ
ᠥᠷᠲᠡᠭᠡ

Булинггар хэмжилт – 2024 он

Богд-Улиастай гол түвшин ажиглагдсан өдөр бүр булинггарын хэмжилтийг куприна / булинггар шүүгч / багжаар хэмжиж байна.

Агаарын чанарын төлөв

Суурин цэгт: 2024 оны Улиастай сумын агаар бохирдуулах бодис хүхэрлэг хийн 650 сорьц, азотын давхар ислийн 650 сорьц нийт 1300 сорьцонд хэмжилт хийгдсэн.

Сүүлийн 3 жилийн агаарын чанарын өөрчлөлтийг харуулав.

Хүхэрлэг хийн сарын дундаж агууламж 5-35 мкг/м³, сарын явц нь 1, 2 сард бусад сарын дундаж агууламжаас бохирдол их байна. Хүхэрлэг хий 2 сард хоногийн хамгийн их нь 150 мкг/м³ байлаа.

Азотын давхар ислийн сарын дундаж агууламж 5-23 мкг/м³, сарын явц нь 2 сард бусад сарын дундаж агууламжаас их бохирдолтой байна. Азотын давхар ислийн хоногийн хамгийн их нь 10 сард 123 мкг/м³ байлаа.

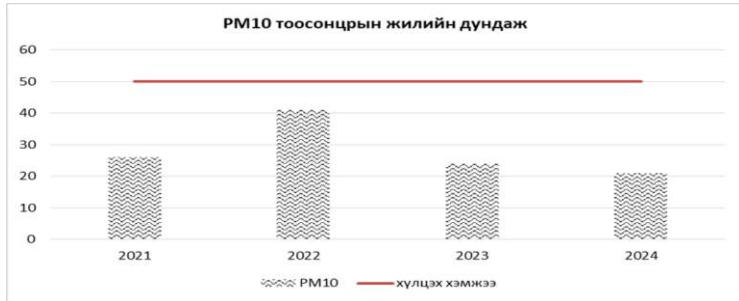
2024 оны дундаж агууламжийг өмнөх 3 жилийн дундаж агууламжтай харьцуулахад буурсан үзүүлэлттэй байна. **MNS4585:2016** стандарттай харьцуулахад хүлцэх агууламжаас давсан тохиолдол ажиглагдаагүй.

PM10 тоосонцрын 01-12 сарын дундаж агууламжийг доорхи графикаар харуулав.

PM10 тоосонцор 253 удаа хэмжилт хийгдсэн. Хэмжилтийн дүнгээс харахад сарын дундаж агууламж 4-42 мкг/м³ хэлбэлзэлтэй жилийн дундаж 20 мкг/м³ байна.

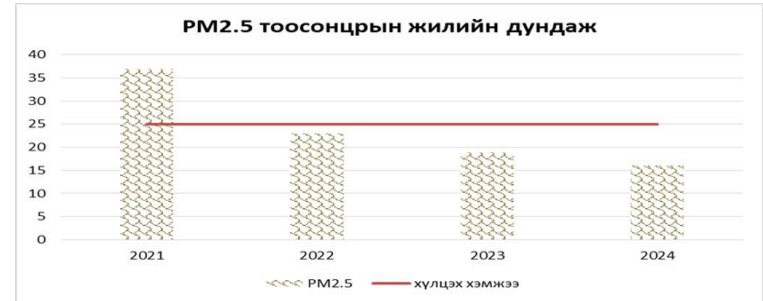

2021, 2023-2024 ондуудад 21-26 мкг/м³ харин 2022 онд 41 мкг/м³ өссөн үзүүлэлттэй байна.

PM2.5 тоосонцрын 01-12 сарын дундаж агууламжийг доорхи графикаар харуулав.

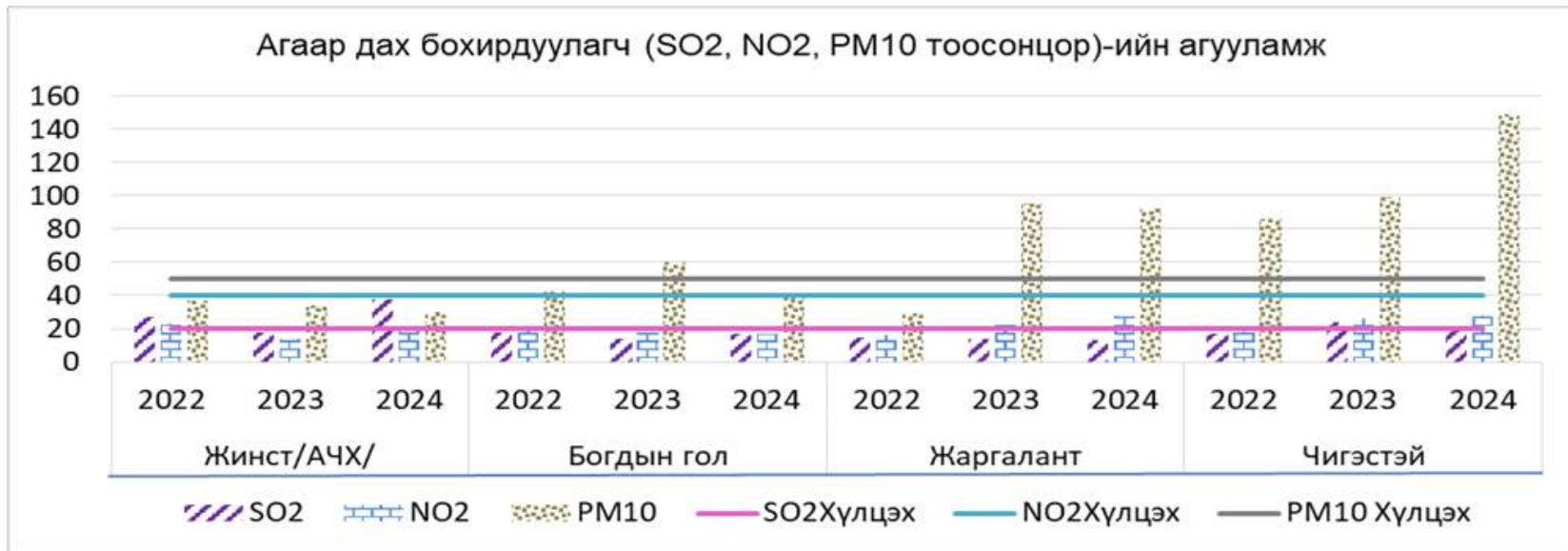
PM2.5 тоосонцор 366 удаа хэмжилт хийгдсэн. Хэмжилтийн дүнгээс харахад сарын дундаж агууламж 3-33 мкг/м³ хэлбэлзэж жилийн дундаж 16 мкг/м³ байна.

2021 онд 37мкг/м³, 2022 онд 23 мкг/м³, 2023 онд 19 мкг/м³, 2024 онд 16 мкг/м³ буюу өмнөх жилээс буурсан хандлагатай байна.

Явуул судалгаа Өдөр тутмын хяналтаас гадна Улиастай суманд явуулын судалгааг Жаргалант, Богдын гол багийн орчмоос 01-04,11,12 саруудад хүхэрлэг хий (SO₂), азотын давхар исэл (NO₂), PM₁₀- тоосонцорын хэмжилтүүд хийгдсэн.

MNS4585:2016 стандарттай харьцуулахад: /PM₁₀/-тоосонцорын дундаж агууламж, Жаргалант орчимд 23-169 мкг/м³ буюу стандартаас 2.6 дахин их давсан, Чигэстэй 26-266мкг/м³ буюу стандартаас 1.7 дахин их тус тус хэтэрсэн үзүүлэлттэй байна.

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠴᠤᠣᠰᠢᠲᠤ

Цацрагийн хяналт шинжилгээ

Аймгийн хэмжээнд орчны цацрагийг 2 станцын харуулын цэгт нийт-1410 хэмжилт хийгдэж, www.eis.mn вэб сайтад оруулсан мэдээнд тухай бүр хяналт тавин ажилласан.

Улиастай өртөө нь агаарт, газрын гадаргад 1416 хэмжилт хийгдсэн дүнгээс харахад 0.09-0.15 мкЗв/цаг буюу хэвийн хэмжээнд байлаа.

Баянтэс өртөө нь 1404 хэмжилт хийгдсэн дүнгээр 0.08-0.12 мкЗв/цаг хэвийн хэмжээнд байлаа.

Хэмжилтийн дүнгээс харахад 0.08-0.15 микрозиверт/цаг хязгаарт хэлбэлзэж байна. Энэ нь хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөгүй, зөвшөөрөгдөх хэвийн хэмжээнд байсан. Улиастай, Баянтэс сумын 2015-2024 оны цацрагийн түвшинг харьцуулан харуулав.

2015-2024 оны цацрагийн түвшин монгол орчны дэвсгэрт утгаас давсан тохиолдол ажиглагдаагүй байна.

Агаар дахь тунадас тоосонцрын нийлбэр бета идэвхи

Улиастай сумын 2024 оны 01-10 сар хүртэлх тунадас тоосонцрын нийлбэр бета идэвхийн сарын өөрчлөлтийг доорхи графикаар харуулав.

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠴᠤᠣᠰᠢᠲᠤ

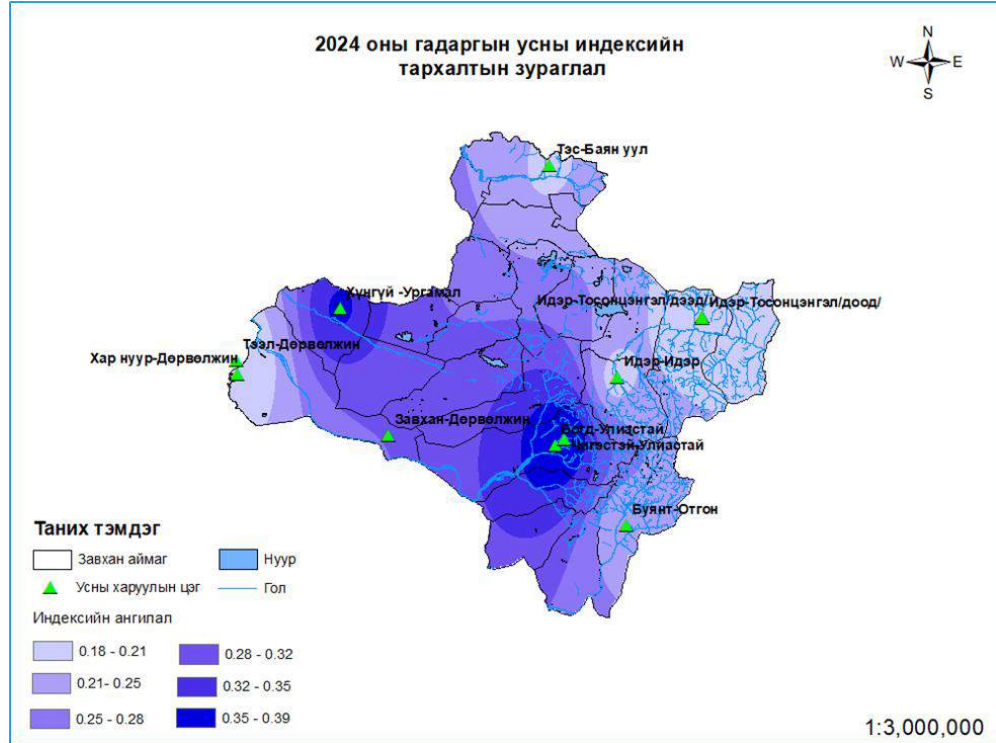
Усны чанарын төлөв

Гадаргын усны хяналт шинжилгээг хөтөлбөрийн дагуу 13 харуулын 81 сорьцонд химийн 1780 шинжилгээ, Төв цэвэрлэх байгууламжийн 24 сорьцонд 160 шинжилгээг хийж дүнг боловсруулан ард иргэд албан байгууллагыг мэдээ мэдээллээр ханган ажиллаа.

УБИ-ээр үнэлэх: Гадаргын усны бохирдлыг индексийг тооцохдоо аммони, нитрит, фосфор, сульфат, хлор, усанд ууссан хүчилтөрөгч болон биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч зэрэг үзүүлэлтээр тодорхойлж усны чанарын стандартад заагдсан дээрх бодисуудын хүлцэх дээд агууламжтай харьцуулан 0.3-6.0 баллаар тодорхойлох “усны чанарын индекс”-ээр илэрхийлж, доорх зэрэглэлд хуваана.

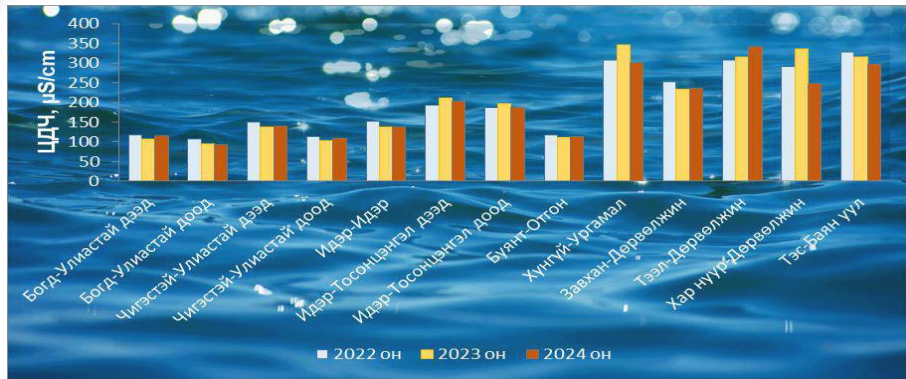
Бохирдлын индекс	Усны чанар	
	Зэрэг	Ангилал
≤0.3	I	Маш цэвэр
0.31-0.89	II	Цэвэр
0.90-2.49	III	Бага бохирдолтой
2.50-3.99	IV	Бохирдолтой
4.00-5.99	V	Бохир
6.0	VI	Маш бохир

Усны бохирдлын индексээр үнэлэхэд 2024 онд Идэр, Тэс, Завхан, Буянт голууд I-р зэрэг буюу маш цэвэр, Богд, Чигэстэй, Хүнгүй, Идэр-Идэр, Тээл гол болон Хар нуурын ус II-р зэрэг буюу цэвэр ангилалд тус тус багтаж байна. Хүнгүй гол, Идэр-Идэр, Тээл гол болон Хар нуурын ус I-р зэргээс II-р зэрэгт шилжсэн байна.

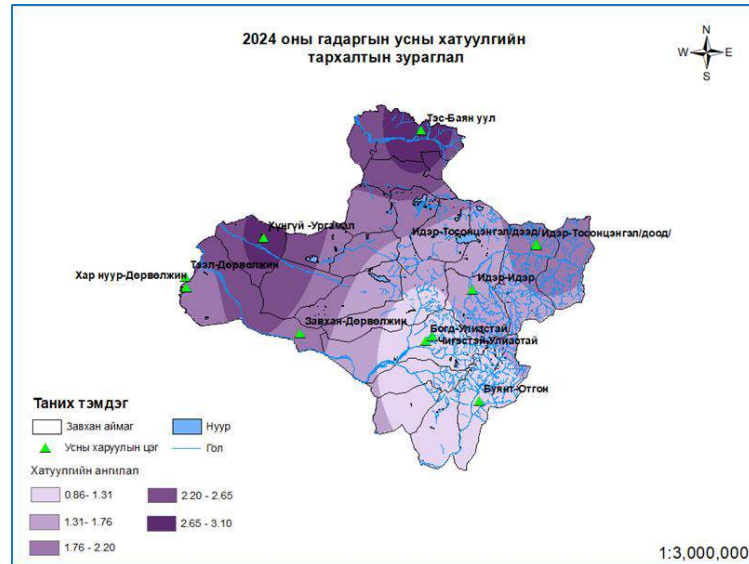

Гадаргын усны цахилгаан дамжуулах чанарын өөрчлөлтийг 2022, 2023, 2024 оны сүүлийн 3 жилийн дундаж агууламжийг харьцуулан харуулав.

Усны гол ионуудын агууламж

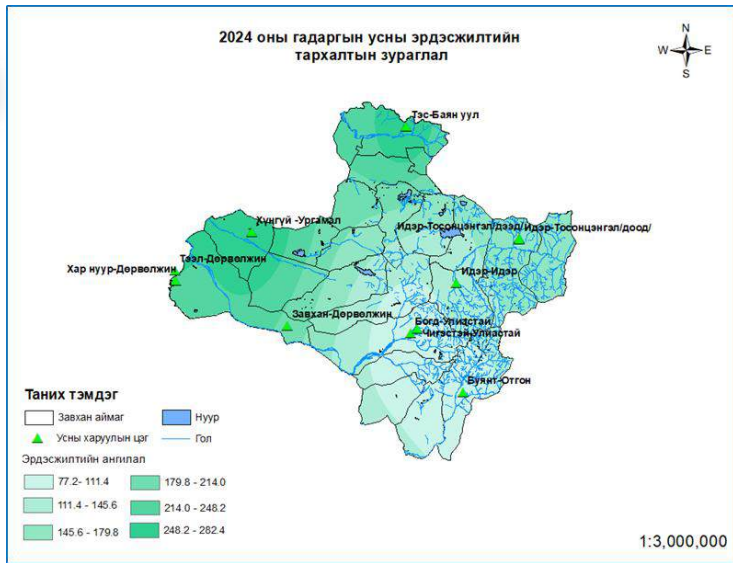
Харуул	Хатуулаг, мг-экв/л	Ca, мг/л	Mg, мг/л	K+Na, мг/л	SO ₄ , мг/л	Cl, мг/л	HCO ₃ , мг/л	Эрдэсжилт, мг/л
Богд-Улиастай/дээд/	0.91	13.5	2.9	5.3	12.3	1.9	49.5	85.3
Богд-Улиастай/доод/	0.80	12.0	2.4	2.6	8.8	1.9	41.3	68.7
Чигэстэй-Улиастай/дээд/	1.17	17.4	3.7	7.6	20.8	2.6	58.8	110.8
Чигэстэй-Улиастай/доод/	0.90	13.2	2.9	6.1	13.5	1.7	49.8	87.2
Идэр-Идэр	1.42	20.2	5.1	3.5	15.3	1.5	73.7	119.1
Идэр-Тосонцэнгэл/дээд/	1.94	23.9	9.1	11.6	25.7	3.3	108.6	182.3
Идэр-Тосонцэнгэл/доод/	1.83	24.7	7.3	11.8	27.9	2.9	100.1	174.6
Буянт-Отгон	0.98	14.6	3.1	4.3	15.2	2.2	47.5	86.9
Хүнгүй-Ургамал	2.81	28.7	16.8	23.4	33.8	8.0	171.8	282.4
Завхан-Дөрвөлжин	2.11	29.7	7.6	17.3	34.1	7.2	115.0	210.9
Тээл-Дөрвөлжин	2.47	24.9	15.0	32.6	47.0	16.3	142.5	278.2
Хар нуур-Дөрвөлжин	1.81	17.6	11.3	16.7	35.9	14.6	107.2	214.3
Тэс-Баян уул	3.10	43.0	11.6	14.0	34.8	6.1	168.2	277.7
MNS4586:98					100	300		

Хяналт шинжилгээний цэгүүдэд ерөнхий хатуулгыг авч үзэхэд 0.80-3.10 мг-экв/л байна. Усны хатуулгаар маш зөөлөн болон зөөлөн ангилалд – Богд, Чигэстэй-Улиастай, Буянт, Хүнгүй, Тээл, Хар нуур, Завхан, Идэр голуудын ус орж байна. Тэс голын ус боломжийн зөөлөн усны ангилалд багтаж байна.

ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ ᠤᠴᠤᠣᠰᠢᠲᠤ
 ᠨᠠᠭᠤᠯᠠᠭ ᠤᠨ ᠤᠨᠢᠯᠤᠯᠤᠰ
 ᠤᠨ ᠤᠨᠢᠯᠤᠯᠤᠰ

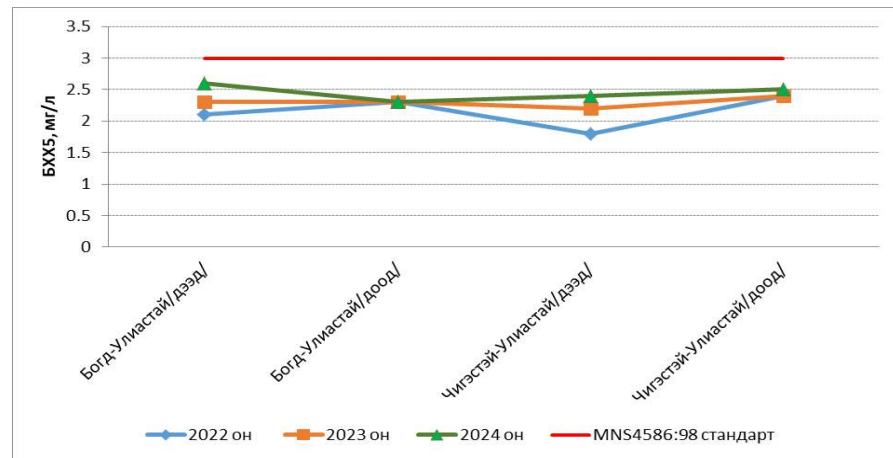

Усны эрдэсжилтийг авч үзэхэд 68.7-282.4 мг/л байна. Усны эрдэсжилтээр маш бага эрдэсжилттэй ангилалд – Богд-Улиастай дээд, доод, Чигэстэй-Улиастай доод, Буянт-Отгон, бага эрдэсжилттэй ангилалд – Чигэстэй-Улиастай дээд, Идэр-Идэр, Идэр-Тосонцэнгэл дээд, доод, дунд эрдэсжилттэй ангилалд – Завхан-Дөрвөлжин, Тэс-Баян уул, Хүнгүй-Ургамал, Тээл-Дөрвөлжин, Хар нуур-Дөрвөлжин багтаж байна.

Усны биогенийн нэгдлүүдийн агууламж

Харуул	pH	УХ, мг/л	БХХ ₅ , мг/л	Пич, мг/л	NH ₄ , мг/л	NO ₂ , мг/л	NO ₃ , мг/л	P, мг/л
Богд-Улиастай/дээд/	7.17	9.92	2.6	1.8	0.27	0.003	0.49	0.006
Богд-Улиастай/доод/	6.99	9.24	2.3	2.4	0.21	0.003	0.34	0.007
Чигэстэй-Улиастай/дээд/	7.02	9.70	2.4	1.7	0.26	0.003	0.50	0.007
Чигэстэй-Улиастай/доод/	7.10	9.56	2.5	2.1	0.22	0.004	0.37	0.005
Идэр-Идэр	6.85	-	-	4.8	0.41	0.003	0.27	0.006
Идэр-Тосонцэнгэл/дээд/	7.22	-	-	3.0	0.22	0.006	0.19	0.009
Идэр-Тосонцэнгэл/доод/	7.25	-	-	2.5	0.27	0.005	0.33	0.007
Буянт-Отгон	6.77	-	-	3.7	0.32	0.007	0.29	0.014
Хүнгүй-Ургамал	7.38	-	-	5.5	0.50	0.013	0.66	0.016
Завхан-Дөрвөлжин	7.52	-	-	2.2	0.25	0.006	0.35	0.006
Тээл-Дөрвөлжин	7.40	-	-	9.2	0.19	0.002	0.27	0.008
Хар нуур-Дөрвөлжин	7.37	-	-	6.7	0.30	0.002	0.10	0.012
Тэс-Баян уул	7.13	-	-	1.4	0.33	0.003	0.21	0.007
MNS4586:98	6.5-8.5	4.00<	3.0	10.0	0.50	0.020	9.0	0.100

Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч

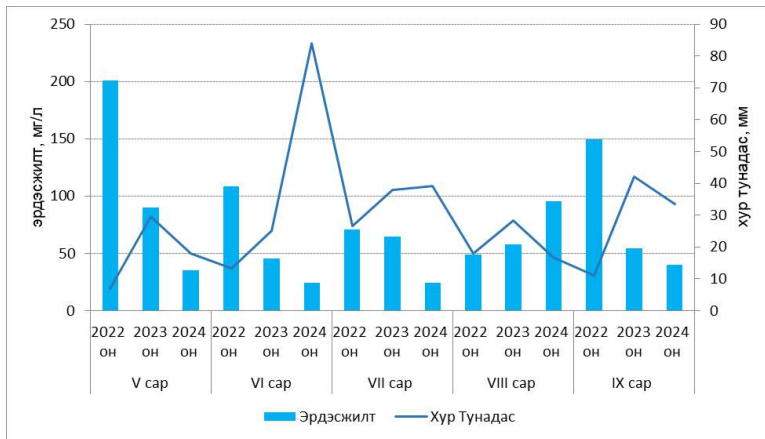
ᠵᠠᠪᠬᠠᠨ
ᠤᠯᠤᠰᠤ
ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠢᠭᠡᠢ
ᠨᠢᠶᠢᠯᠢᠪᠦᠷ
ᠲᠤᠨᠠᠳᠤᠰᠤᠨᠢ
ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠢᠭᠡᠢ

Нийлбэр тунадасны шинжилгээ:

Сар	Хатуулаг, мг-экв/л	Ca, мг/л	Mg, мг/л	Na+K, мг/л	SO ₄ , мг/л	Cl, мг/л	HCO ₃ , мг/л	Эрдэсжилт, мг/л	EC, μ S/cm	pH
05	0.40	4.8	1.9	2.5	12.5	1.4	12.2	35.3	58.6	6.19
06	0.24	2.4	1.4	2.5	5.9	1.4	11.0	24.6	33.4	6.07
07	0.24	2.4	1.4	2.5	5.9	1.4	11.0	24.6	33.4	6.07
08	1.20	16.0	4.9	4.2	25.1	8.9	36.6	95.7	179.0	6.96
09	0.40	5.6	1.4	3.5	7.3	2.5	19.5	39.8	53.3	6.96
Жилийн дундаж	0.50	6.2	2.2	3.0	11.3	3.1	18.1	44.0	71.5	6.5

Хүснэгтээс харахад нийлбэр тунадасны хатуулагийн агууламж 0.24-1.20мг-экв/л; кальцийн агууламж 2.4-16.0 мг/л; Магнийн агууламж 1.4-2.9мг/л; Натри+Калийн агууламж 2.5-4.2 мг/л; Сульфатын агууламж 5.9-25.1мг/л; Хлорын агууламж 1.4-8.9 мг/л; Гидрокарбонатын агууламж 11.0-36.6 мг/л; Цахилгаан дамжуулах чадвар 33.4-179.0 μ S/cm, Урвалын орчин 6.07-6.96 байна.

Графикаас харахад хамгийн их хур тунадас орсон сар нь 2024 оны 06 сар байсан бол хамгийн бага тунадас орсон сар нь 2022 оны 05 сар байна. Хур тунадасны хэмжээ ихэсэхэд эрдэсжилтийн агууламж буурах хандлагатай харагдаж байна.

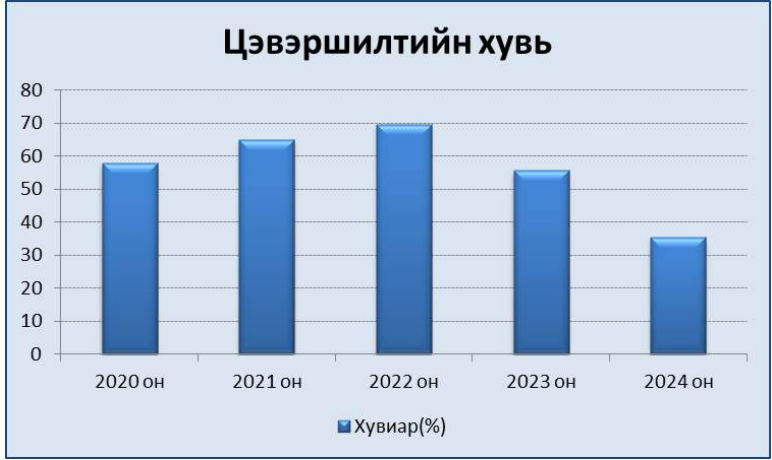
Графикаас харахад 2022 онд хур тунадасны хэмжээ бага байсан хэдийч 2023 он, 2024 онуудад харьцангуй өсөлттэй харагдаж байна. Хур тунадасны хэмжээ ихэсэхэд хатуулагийн агууламж буурах хандлагатай харагдаж байна.

Цэвэрлэх байгууламжийн усны хяналт шинжилгээ:

Хаягдал бохир ус цэвэрлэх байгууламж	Сорьц авсан цэг	pH	Ж/Б, мг/л	БХХ ₅ , мг/л	ХХХ, мг/л	NH ₄ , мг/л	NO ₂ , мг/л	NO ₃ , мг/л	Цэвэршилт, %
Төв ЦБ	Орох	7.35	110.3	74.4	226.9	-	-	-	35.4
	Гарах	7.29	50.4	35.2	103.5	22.95	0.083	0.28	
MNS4943:2015		6-9	30.0	20.0	50.0	15.00			

2024 оны шинжилгээний дүнгээс үзэхэд цэвэрлэх байгууламжаас гарч буй ус 35.4%-ийн цэвэршилттэй байсан бөгөөд цэвэршүүлээд гарч буй бохир усны биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгчийн агууламж 1.6 дахин, химийн хэрэгцээт хүчилтөрөгчийн агууламж 1.9 дахин, нийт азотын агууламж 1.5 дахин, жинлэгдэх бодисын агууламж 1.9 дахин их бохирдолтой байна.

Төв цэвэрлэх байгууламжийн жинлэгдэх бодисын жилийн дундаж агууламж

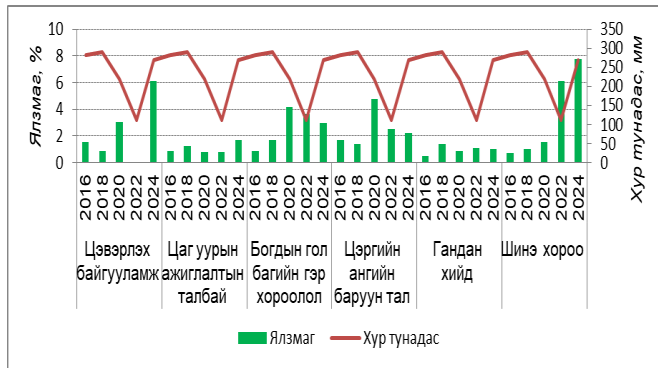
2024 онд хаягдал усны цэвэршилтийн хувь нь 12 сард хамгийн бага 16.7%-ийн цэвэршилттэй, 07 сард хамгийн их нь 83.3% -ийн цэвэршилттэй байна.

ᠵᠢᠨᠯᠡᠭᠡᠳᠡᠬᠡ ᠪᠣᠳᠢᠰᠢ
 ᠲᠡᠪᠦ ᠴᠡᠪᠦᠷᠯᠡᠬᠡ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠠᠮᠵᠢᠨ
 ᠵᠢᠨᠯᠡᠭᠡᠳᠡᠬᠡ ᠪᠣᠳᠢᠰᠢ

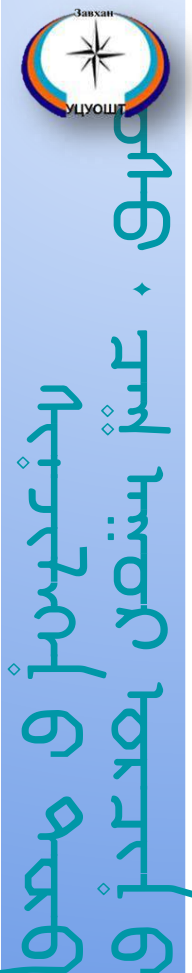
Хөрсний чанарын төлөв:

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу 2024 онд Улиастай сумын 16 цэгээс хөрсний бохирдлын дээж авч агрохимийн үзүүлэлтүүд болон хүнд металлын 11 үзүүлэлт тодорхойлж хяналт тавин

Сумын нэр	Цэгийн нэр	pH	Ялзмаг,%	Хөдөлгөөнт, мг/1000г	
				NO ₃	P ₂ O ₅
Улиастай	Цэвэрлэх байгууламж	7.17	6.1	43.176	120.750
	Авто засварын газар	8.43	0.81	17.885	71.064
	Богдын гол багийн гэр хороолол	7.73	2.97	220.446	95.405
	Нефть бааз	6.70	3.79	12.230	95.004
	Улиастай зочид буудал	6.05	5.54	53.671	75.221
	Нэгдсэн эмнэлэгийн зүүн тал	7.83	3.78	31.752	92.502
	Цаг уурын ажиглалтын талбай	6.30	1.68	13.259	52.578
	Эрчим хүчний зүүн тал	8.17	2.36	13.967	64.118
	Мах				
	Комбинатын зүүн тал	8.39	5.84	17.275	86.193
	Цэргийн ангийн баруун тал	8.17	2.19	6.240	62.244
	Гал командын зүүн тал	8.22	1.59	67.034	54.325
	Уурын зуух	6.85	1.67	134.008	60.420
	МУИС-ийн урд талын авто угалга	7.82	0.85	5.366	66.508
	Гандан хийд	7.56	0.99	9.641	70.761
	Баруун бүсийн худалдааны төв	7.60	3.85	33.275	89.212
Шинэ хороо	6.60	7.75	52.189	57.498	

Агрохимийн шинжилгээний дүнгээс харахад хөрсний уусмал дах урвалын орчин 6.05-8.43, хөрсний үржил шимийг тодорхойлох үндсэн үзүүлэлт ялзмагийн агууламж 0.81-7.75%, хөдөлгөөнт шим тэжээлийн бодисуудын агууламжийн хувьд нитратын агууламж 5.366-220.446 мг/кг, фосфатын агууламж 54.325-120.750 мг/кг байна.

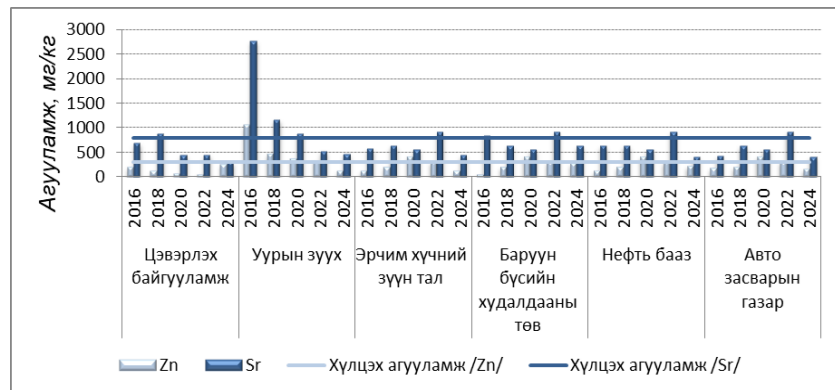

Хүнд металлын хяналт-шинжилгээ

Сумын нэр	Цэлийн нэр	Cd, мг/кг	Pb, мг/кг	Hg, мг/кг	Vr, мг/кг	Cr, мг/кг	Zn, мг/кг	Cu, мг/кг	Sr, мг/кг	Rb, мг/кг	Zr, мг/кг
Улиастай	Цэвэрлэх байгууламж	0.0	10.0	0.0	1.9	74.5	268.8	29.10	310.5	153.6	207.2
	Авто засварын газар	0.9	16.6	0.2	0.0	5.3	168.3	27.27	412.9	138	259.5
	Богдын гол бөгийн гэр хороолол	0.0	16.5	0.0	0.1	0.0	290.1	26.81	456.9	149.2	209.6
	Нефть бааз	0.0	31.0	0.0	0.0	0.0	228	27.63	413.4	135.7	251.1
	Улиастай зочид буудал	0.1	16.5	0.0	4.2	0.0	142.9	25.09	513.1	166.7	269.6
	Нэгдсэн эмнэлэгийн зүүн тал	0.1	19.0	0.0	0.0	5.0	282.6	27.37	514.6	160.9	235
	Цаг уурын ажиглалтын талбай	0.0	12.7	0.0	1.2	0.0	217.2	28.16	300.3	127.5	211.4
	Эрчим хүчний зүүн тал	0.1	34.2	0.0	0.0	0.0	132.5	27.36	443.6	123.3	329.1
	Мах комбинатын зүүн тал	1.7	34.3	0.0	0.0	0.0	223.6	25.27	492.3	149.4	205.4
	Цэргийн ангийн баруун тал	0.0	32.4	0.0	0.0	21.4	322.7	25.54	546.2	67.14	206.6
	Гал командын зүүн тал	0.0	14.2	0.0	0.0	0.0	126.5	28.49	481.2	179.1	210.9
	Уурын зуух	3.0	97.4	0.0	29.3	211.5	125.3	27.59	475.3	189.9	311.5
	МУИС-ийн урд талын авто угаалга	0.0	11.2	0.0	0.0	0.0	54.8	28.22	412.2	171.7	370.8
	Гандан хийд	0.0	12.3	0.0	0.0	0.0	49.45	29.56	442.8	181.5	167.8
	Баруун бүсийн худалдааны төв	0.0	22.7	0.0	0.0	0.0	277.1	27.8	641.5	123.1	246.5
	Завхан цэвэрлэх байгууламж	0.0	26.3	0.0	0.3	0.0	270.4	25.49	779.5	95.49	241.6
Авто засварын газар	0.0	10.0	0.0	1.9	74.5	268.8	29.1	310.5	153.6	207.2	
Богдын гол бөгийн гэр хороолол	0.9	16.6	0.2	0.0	5.3	168.3	27.27	412.9	138	259.5	
MN 5850:2019		3	100	2		150	300	100	800		

Хүнд металлын үзүүлэлтүүдийн дүнгээс харахад кадмийн 0.0-3.0 мг/кг, хар тугалга 10.0-97.4 мг/кг, мөнгөн усны 0.2 мг/кг,бром 0.0-29.3 мг/кг, хром 0.0-211.5 мг/кг, цайр 54.8-322.7 мг/кг, зэс 25.09-29.56 мг/кг, стронци 310.0-779.5 мг/кг, рубиди 67.14-189.9 мг/кг, циркон 167.8-370.8 мг/кг тус тус агууламжтай байна. MNS 5850:2019 стандарттай харьцуулахад Уурын зуухны цэгт хромын агууламж 1.4 дахин, Цэргийн ангийн баруун тал цэгт цайрын агууламж 1.1 дахин тус тус стандартаас давсан байна.

Олон жилийн явцаас харахад стронцийн агууламж 6 цэг дээр 1.1-2.8 дахин буюу хамгийн өндөр агууламжтай нь 2016 онд уурын зуухны цэг дээр 2772 мг/кг байна. Цайрын агууламж Цэвэрлэх байгууламж цэгээс бусад цэг дээр 1.1-3.5 дахин стандартаас хэтэрсэн буюу хамгийн өндөр агууламжтай нь 2016 онд уурын зуухны цэг дээр 1047 мг/кг байна.

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД
БАЯРЛАЛАА

HAVE A NICE DAY